

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

AHMET KORTAK VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2016/14603)

Karar Tarihi: 10/12/2019

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

- Başkan** : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Burhan ÜSTÜN
Hicabi DURSUN
Kadir ÖZKAYA
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Raportör : Tuğçe TAKCI
Başvurucular : 1. Ahmet KORTAK
: 2. Fidan TURAN
: 3. Gülçin KORTAK
: 4. İbrahim KORTAK
: 5. Nuran KORTAK
: 6. Ramazan KORTAK
: 7. Gülistan OĞUZ
Vekilleri : 1. Av. Bülent AŞA
: 2. Av. Ömer ÇAKIRGÖZ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; güvenlik güçlerince güç kullanımı sonucu ölüm olayının meydana gelmesi ve olayla ilgili olarak etkili bir ceza soruşturması yürütülmemesi nedenleriyle yaşam hakkının, yakınlarının vefatından duydukları üzüntü ve yaşadıkları bazı soruşturma süreçleri nedeniyle de kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 15/8/2016 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmemiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve ekleri, İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığından (Cumhuriyet Başsavcılığı) temin edilen soruşturma dosyası ile Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden ulaşılan bilgi ve belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir:

8. İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü (İl Emniyet Müdürlüğü) Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü (TEM Şube Müdürlüğü) tarafından 3/12/2015 tarihinde gerçekleştirilen operasyonda güvenlik güçleri tarafından güç kullanımı sonucunda vefat eden D.K., başvuruçulardan İbrahim ve Gülçin Kortak'ın çocuğu, diğer başvuruçuların ise kardeşi olup olay tarihinde 19 yaşındadır. Güvenlik güçlerinin kayıtlarında kişinin örgüt kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinde G. kod adını kullandığı bilgisi bulunmaktadır.

A. D.K.nın Vefatına İlişkin Olarak Yürütülen Yargısal Süreç

9. TEM Şube Müdürlüğü tarafından başvuruçuların yakını D.K.nın bir silahlı terör örgütünün gençlik yapılanmasına mensup olduğu ve bu faaliyeti çerçevesinde diğer örgüt üyelerinden açık kimliği tespit edilebilmiş olan A.İ. ve M.A. ile birlikte güvenlik güçlerine yönelik eylem gerçekleştirme hazırlığı içinde olduğu, ayrıca G. kod adını kullandığı bilgisi alınmıştır.

10. Sonrasında İl Emniyet Müdürlüğü Muhabere Elektronik Şube Müdürlüğüne 3/12/2015 günü saat 16.25 civarında ulaşan bir ihbarda, Sancaktepe'de bildirilen bir adreste A. Kod adlı A.İ.nin ikamet ettiği, söz konusu adresteki daireye son günlerde beş kişinin gelip gitmeye başladığı ve bu şahısların silahlı terör örgütü tarafından eylem yapmak için *dağdan* gönderildiği, bu şahısların kod adlarının G., C. ve A. olduğu, aralarında keşif kodlarıyla konuştuğu, birisinde silah bulunduğu bilgileri iletilmiştir.

11. Bu ihbar üzerine güvenlik güçleri tarafından D.K. ile irtibatlı olduğu tespit edilen A.İ., C. kod adlı R.B. ve C.O. yakalanmıştır. Sonrasında İl Emniyet Müdürlüğü tarafından Cumhuriyet Başsavcılığından arama izni verilmesi talep edilmiştir. Gecikmesinde sakınca bulunan hâl olduğundan Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından arama kararı verilmiş ve TEM Şube Müdürlüğü görevlileri tarafından 3/12/2015 günü saat 19.50 sıralarında ihbarda bahsi geçen adrese operasyon gerçekleştirilmiştir.

12. Gerçekleştirilen operasyon sonrası güvenlik güçleri tarafından 4/12/2015 günü saat 03.00'da Yakalama, Ev Arama, Muhafaza Altına Alma, Savcı Görüşme ve Olay Tutanağı düzenlenmiştir. Tutanak TEM Şube operasyon timinde görevli altı, TEM Şubede görevli on dört, Olay Yeri Şubede görevli altı, İlçe Emniyet Müdürlüğünde görevli on beş, görev yeri belli olmayan üç polis memuru ve iki bomba imha uzmanı tarafından imzalanmıştır.

13. Tutanağın ilgili kısımları şöyledir:

"...

Bahse konu ihbar ile ilgili olarak Müdürlüğümüzce yapılan çalışmalarda; İlimiz ... de ikamet eden ihbarda belirtilen [A.] isimli şahsın ... [A.İ.] isimli şahıs olduğu ... anlaşılmış,

Yine ihbarda ismi geçen [G.] isimli şahsın istihbari birimlerden gelen bilgilerde adı geçen ve polise yönelik eylem, suikast ve benzeri ses getirici bir eylem arayışı içerisinde olan ...[D.K.] isimli şahıs olabileceği değerlendirilmesi üzerine,

...03.12.2015 tarih ve saat:19:30 sıralarında bahse konu adrese gitmek için ekiplerimizce hazırlık yaparken istihbari bilgi olarak ... [A.İ.] isimli şahsın ... caddesi üzerinde olduğu öğrenilmesi üzerine bahse konu adrese ivedi olarak ekiplerimiz ile geçildiğinde şahıs ve yanında bulunan iki erkek şahısla birlikte ... sokak kesişiminde görülmesi üzerine şahısların yanına dikkatlice yaklaşılmış ve polis tanıtma kartlarımız gösterilerek polis olduğumuz söylenerek sonradan açık kimlik bilgilerini öğrendiğimiz [A.İ], [R.B.] ..., [C.O.] ... isimli şahıslara ... aynı gün saat:19:45'de yakalanarak en yakın polis merkezi olan İlçe Güvenlik Büroya intikal ettirilmiş, daha sonra bahse konu arama kararının gereğinin ifası için ihbarda belirtilen ... adrese aşağıda imzaları bulunan personel ile birlikte geçilmiş çevrede gerekli emniyet tedbirleri alındıktan sonra dışarıdan bakıldığında kararda belirtilen dairenin ışıklarının açık olduğu görülmüş, açık olan apartman giriş kapısından girilerek birinci katta bulunan ... adresin daire kapısının usulüne uygun olarak ziline basılmış, defaatle kapı çalınarak yüksek sesle polis olduğumuz söylenmiş ancak içeriden kapıyı açan ve çağrılara her ne kadar cevap veren olmamış ise de dairenin ışıklarının yanık olması ve daire içerisinden seslerin geldiği, daire gözetleme deliğine bakıldığında içeriden bir şahsın baktığı içeriden gelen ışık süzmesinin kapanıp açılmasından görülmesi üzerine içeride birilerinin olduğu kanaati olduğundan içeride bulunanların suç unsurlarını yok edecekleri, zaman kazanarak biz görevlilere silahlı/bombalı saldırı yapabilecekleri değerlendirilerek daire kapısı zor kullanılarak (kırılarak) açılmaya çalışıldığı sırada silah kurma mekanizma sesi gelmiş, akabinde daireden içeri girilmiş, içeri girildiğinde tekrar yüksek sesle içeride bulunduğu anlaşılan şahıs veya şahıslara polis olduğumuz ikazı yapılarak koridora girilip, odalar kontrol edildiği sırada koridorda ilerlerken biz görevliler hedef alınarak girişe göre koridorun sonunda sol tarafta bulunan odadan silahla ateş edilmesi üzerine, bilahare polis olduğumuz tekrar yüksek sesle söylenmişse de içeriden acil müdahale timimize tekrar birkaç kez ateş edilmesi üzerine odada yatağı kendisine çömelerek mevzi yapar şekilde görülen bayana duyabileceği şekilde 'Polis, silahını bırak ve teslim ol, yoksa karşılık verilecektir', ikazlarına rağmen elinde bulunan tabancayı biz görevlilere doğru ateş etmek için doğrulttuğu sırada meşru müdafaa şartları olduğundan şüpheliye ateş edilmiştir.

Şüpheli ateş edilerek vurulduktan sonra bulunduğu yatağın yanına düştüğü görülmüş, kontrollü bir şekilde güvenli bir mesafeden yaklaşıldığında, şüpheli bayanın yerde çömelmiş vaziyette, yanında bulunan tabancayı almaya teşebbüs ettiği, bunun üzerine şüpheliye tekrar uyarı yapmamıza rağmen eyemine devam etmesi ve tabancayı eline alması üzerine tekrar ateş edilmiştir.

Şüpheli etkisiz hale getirildikten sonra sağ tarafında bizlere, doğrulttuğu tespit edilen tabanca yanından uzaklaştırılmış, şüphelinin yüzüstü bacaklarını karnına çekmiş vaziyette sağ elinin görünür sol elinin vücudunun altında bulunduğu görülmüş, bu şekilde nabızı kontrol edildiğinde nabzının atmadığı hareketsiz durduğu ve hayat belirtisi bulunmadığının görülmesi ve anlaşılması üzerine, eylemi esnasında üzerinde bomba olabilecek tarzda hareket etmesinden kaynaklı bomba düzeneği olabileceği değerlendirilerek şüpheliye başka müdahalede bulunulmadan çevre emniyeti alınarak olay yeri boşaltılmıştır.

Akabinde bomba ekibi, olay yeri inceleme ekibine bilgi verilmiş, yine ivedilikle günün Nöbetçi Savcısı [E.A.ya], 112 Acil Servise haber verilmiş, daha sonra olay yerine gelen Nöbetçi Cumhuriyet Savcımız ile birlikte ikamete girilerek kısa bir inceleme yapıldıktan sonra Bomba İmha ekiplerinin gerekli tedbirleri uygulayarak çalışma yapması, akabinde olay yeri inceleme ekipleriyle birlikte çalışma yapılması talimatları alınmış, bomba imha

uzmanları incelemelerini bitirdikten sonra savcımızla birlikte olay yeri inceleme ekipleri eşliğinde gerekli çalışmalar yapılmış, olay yeri inceleme ekipleri çalışmasını bitirdikten sonra Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü ekipleri olarak hazurun ... [M.K.] eşliğinde aramaya geçilmiş, yapılan aramalarda ele geçirilen suç unsuru malzemeler Olay Yeri İnceleme Şube Müdürlüğü'nün ... raporuyla kayda alınarak muhafaza altına alınmış, 04.12.2015 tarih ve saat:03:30 sıralarında aramaya son verilerek bahse konu adres savc. talimatı ile ilçe polisi tarafından hazurun huzurunda mühürlenmiştir. Eks olan şahsın kimlik tespiti ve otopsi işlemleri için Kartal Eğitim ve Araştırma Hastanesinin Morguna kaldırılması ve yakalanan [A.İ., R.B. ve C.O.] isimli şahısların gözaltına alınarak CMK 81. maddeye göre parmak izi ve fotoğraflarının alınması, elde edilen delillere el konulması, doküman ve dijital belgelerin incelenmesi, elkonulan malzemelerin mahkemeden onama ve inceleme kararı talep edilmesi, şahısların şüpheli sıfatıyla ifadelerinin alınması, CMK 75. maddeye göre tükürük örneklerinin alınması, gelişmelerden ayrıca bilgi verilmesi yönünde nöbetçi C.savcısı tarafından talimatlar verilmesi üzerine, şahıslar doktor raporu alındıktan sonra şube müdürlüğümüzce gözaltına alındığına dair altı birlikte imzalanan iş bu tutanak tarafımızdan tanzim edilmiştir."

14. Olayla ilgili olarak Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 2015/167239 numaralı dosyada derhâl soruşturma başlatılmıştır.

15. Nöbetçi Cumhuriyet savcısı tarafından olay yerinde 4/12/2015 tarihli tutanak düzenlenmiştir. Tutanağın ilgili kısmı şöyledir:

"İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesine 03.12.2015 günü saat 20.52 sıralarında telefonla irtibat kurulup öncesinde gecikmesinde sakınca olduğundan arama kararı verilen ... adresine görevli polis ekibince girilmek istenildiği sırada evden ateş açıldığı, uyarılara rağmen ateş edilmeye devam olunduğu, İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü TEM Şubesine bağlı ekipçe karşılık verilmesi ile başlayan çatışmada bir kadın teröristin ölü olarak ele geçirildiğinin bildirilmesi üzerine olay mahalline gidildi, olay yerinde bir çok polis ekibi zırhlı polis araçları ve havadan polis helikopterince güvenlik alındığı görülmekle olayın geçtiği binanın önünde TEM Şube müdürlüğünde görevli rütbeli personelden bilgi alındı, aynı yönde bilgi vermeleri üzerine bomba imha uzmanı ekip ve olay yeri inceleme ekibi ile birlikte binaya girildi, olayın birinci kattaki dairede meydana geldiği, daire kapısının zorla açıldığına ilişkin iz ve emareler görüldü, evin girişe göre sağında bir koridor bulunduğu, bu koridorda sağ bölümde tuvalet banyo sol kısımda odaların yer aldığı, koridorun sonunda büyükçe bir oda, onun yanında da yatak odası olarak kullanılan kısım olduğu, mutfağın koridorun diğer tarafında yer aldığı, yatak odasına girildiğinde girişe göre sağ tarafta yatak bulunduğu ve ilerisinde yatak ile duvar arasında bir bayan şahsın yüzüstü ölü vaziyette yattığı, yatışına göre sağ tarafından bir tabanca bulunduğu, baş ucuna yakın kısımda da bir şarjör olduğu görüldü, bu odada ve diğer kısımlarda zeminde bir çok boş mermi kovanları gözlemlendi, bomba imha ekibince yapılan incelemede güvenli olduğu bilgisi verilmesi üzerine olay yeri inceleme ekibince detaylı çalışmaya başlandı, ölenin yanındaki silahtan başka yatak odasında diğer bir tabanca ve girişe göre evin girişi kapısının karşısında bulunan odada diğer bir tabanca daha bulunduğunun tespit edildiği, ekiplere tüm bulguları titizlikle tespit etmeleri uygun şekilde muhafaza edip incelemeleri yaptırılmak üzere ilgili birimleri göndermeleri, olay yerinin kamera ve fotoğraf çekimini yapmaları, ölenin svap ve parmak izi çalışmalarını yapmaları talimatı verilmiş olup tarafımızca olay yerinde tuttuğu notlara istinaden bu tutanak düzenlenmiştir."

16. Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 4/12/2015 tarihinde ölü muayene işlemi gerçekleştirilmiş ve klasik otopsi yapılmasına gerek görülmüştür.

17. Adli Tıp Kurumu Morg İhtisas Dairesi tarafından gerçekleştirilen otopsi sonrasında düzenlenen otopsi raporunun ilgili kısımları şöyledir:

"...

1. Sırtta sağ skapula üst kenar orta hizada çevresinde vurma halkası bulunan 1 cm çaplı ateşli silah mermi çekirdeği giriş yarası,

2. Sırtta T4 vertebra hizası solda çevresinde vurma halkası bulunan 1 cm çaplı ateşli silah mermi çekirdeği giriş yarası,

3. Sırtta T3 vertebra 7 cm sağ yanda çevresinde vurma halkası bulunan 1 cm çaplı ateşli silah mermi çekirdeği giriş yarası,

4. 3 noda tarif edilen yaranın 2.5 cm altında çevresinde vurma halkası bulunan 1 cm çaplı ateşli silah mermi çekirdeği giriş yarası,

5. 4 noda tarif edilen yaranın 1 cm lateralinde çevresinde vurma halkası bulunan 1 cm çaplı ateşli silah mermi çekirdeği giriş yarası,

6. Sağ arka aksiller hat koltuk altı hizasında çevresinde vurma halkası bulunan 1 cm çaplı ateşli silah mermi çekirdeği giriş yarası,

7. Sırtta T7 vertebra uzası orta hatta çevresinde vurma halkası bulunan 1 cm çaplı ateşli silah mermi çekirdeği giriş yarası,

8. Sırtta T9 vertebra hizası hemen lateralinde çevresinde vurma halkası bulunan 1 cm çaplı ateşli silah mermi çekirdeği giriş yarası,

9. 8 noda tarif edilen yaranın 1 cm üst lateralinde çevresinde vurma halkası bulunan 1 cm çaplı ateşli silah mermi çekirdeği giriş yarası,

10. 9 noda tarif edilen yaranın 0.3 cm üst lateralinde çevresinde vurma halkası bulunan 1 cm çaplı ateşli silah mermi çekirdeği giriş yarası,

11. Sırtta T10 vertebra üzerinde çevresinde vurma halkası bulunan 1 cm çaplı ateşli silah mermi çekirdeği giriş yarası,

12. Sırtta T10 vertebra hizası 4 cm sağ lateralinde çevresinde vurma halkası bulunan 1 cm çaplı ateşli silah mermi çekirdeği giriş yarası,

13. 12 noda tarif edilen yaranın 2 cm üst lateralinde çevresinde vurma halkası bulunan 1 cm çaplı ateşli silah mermi çekirdeği giriş yarası,

14. 13 noda tarif edilen yaranın 3 cm üst lateralinde çevresinde vurma halkası bulunan 1 cm çaplı ateşli silah mermi çekirdeği giriş yarası,

15. 12 noda tarif edilen yaranın 3 cm alt lateralinde çevresinde vurma halkası bulunan 1 cm çaplı ateşli silah mermi çekirdeği giriş yarası,

16. 14 noda tarif edilen yaranın 4 cm altında çevresinde vurma halkası bulunan 1 cm çaplı ateşli silah mermi çekirdeği giriş yarası,

17. Sağ lomber üst lateralde 1 cm'lik çevresinde vurma halkası bulunan 1 cm çaplı ateşli silah mermi çekirdeği giriş yarası,

18. Sağ gluteal bölge orta iç yanda 0.8 cm'lik ateşli silah mermi çekirdeği çıkış yarası,

19. Sol gluteal bölge alt orta hatta ateşli silah mermi çekirdeği çıkış yarası,

20. 19 noda tarif edilen yaranın 3 cm alt iç yanında yırtık şeklinde ateşli silah mermi çekirdeği çıkış deliği yarası izlendi bu yaranın iç kısmından cilt altından 1 adet muhtemelen 9 mm çaplı üzerinde yiv ve set izleri bulunan gömlekli mermi çekirdeği elde edildi.

21. Sol gluteal bölge iç altta yarık şeklinde ateşli silah mermi çekirdeği çıkış yarası,

22. Sağ uyluk 1/3 alt arkada ateşli silah mermi çekirdeği çıkış yarası,

23. Sağ krus üst iç yanda ateşli silah mermi çekirdeği çıkış yarası,

24. Sağ krus 1/3 üst orta ön medialde 1.3xl. 7 cm'lik ön kenarında vurma halkası bulunan ateşli silah mermi çekirdeği giriş yarası ile bunun ön kenarı 1 cm altında 1 x0.6 cm'lik mermi çekirdeği temasıyla husulü mümkün sıyrık,

25. Sol uyluk ön ortada ateşli etrafında vurma halkası bulunan silah mermi çekirdeği giriş yarası,

26. Sol iç malleol üzerinde 2xl cm'lik sıyrık alanı içerisinde 0,7 cm uzunlukta yarık tarzında yırtık, ön iç yana doğru 2 cm trasesi olduğu görüldü. Kesi atıldı; cilt altı kanama ve trase devamlılığı görülmedi.

27. Sağ temporofrontalde çevresinde 2.2 cm'lik alanda is bulaşığı bulunan 1 cm çaplı alt kenarında yırtık bulunan ateşli silah mermi çekirdeği giriş yarası,

28. Burun kökünde 1.2x0.9 cm'lik düzensiz ateşli silah mermi çekirdeği çıkış yarası, içerisinden milimetrik gömlek parçasının görülebilir olduğu,

29. Sağ kulak üstü hizası oksipital lateralde çevresinde vurma halkası bulunan ateşli silah mermi çekirdeği giriş yarası,

30. Sağ meme üst iç kadranda ateşli silah mermi çekirdeği çıkış yarası,

31. Sağ meme alt iç kadranda ateşli silah mermi çekirdeği çıkış yarası,

32. Sol meme üst iç kadranda 2cm çaplı birleşmiş halde iki adet ateşli silah mermi çekirdeği çıkış yarası,

33. Sağ klavikula iç yanda 0.4 cm uzunluğunda ateşli silah mermi çekirdeği çıkış yarası, 34.32 noda tarif edilen yaranın 1 cm medialinde ateşli silah mermi çekirdeği çıkış yarası,

35. Sol meme alt iç kadranda ateşli silah mermi çekirdeği çıkış yarası,

36. Ksifoid sol yanında ateşli silah mermi çekirdeği çıkış yarası,

37. 36 noda tarif edilen yaranın 2 cm altında ateşli silah mermi çekirdeği çıkış yarası,

38. *Batın sol alt kadran iç yanda ateşli silah mermi çekirdeği çıkış yarası,*

39. *Ön aksiller çizgi T7 vertebra hizası ateşli silah mermi çekirdeği çıkış yarası,*

40. *39 noda tarif edilen yaranın 9 cm alt medilainde ateşli silah mermi çekirdeği çıkış yarası,*

41. *Sol spina iliaca anterior superior 2 cm üstünde 1 cm çaplı ateşli silah mermi çekirdeği çıkış yarası,*

42. *41 noda tarif edilen yaranın 1 cm alt medialinde üst kısmında vurma halkası bulunan ateşli silah mermi çekirdeği giriş yarası,*

43. *Sol inguinal ligaman 3 cm altı orta hatta vurma halkası bulunarı ateşli silah mermi çekirdeği giriş yarası,*

44. *Sol uyluk orta medialde ateşli silah mermi çekirdeği çıkış yarası görüldü.*

...

BAŞ: Saçlı deri kaldırıldı. Saçlı deri altında sol temporo parietalde yoğun cilt altı kanama ve kemik defekti olduğu, bu bölgeden makroskobik görünümüne göre muhtemelen 7.65 mm çapında dip kısmından deforme, üzerinde yiv ve set izleri bulunan gömleklili mermi çekirdeği elde edildi. Sağ temporofrontal bölgede dış muayenede 27 noda tarif edilen yaraya uyan kısımda 3-4 mm.lik alanda is bulaşığı ve barut artığı partikülleri görüldü ve etrafı cilt altı yaygın kanamalı bulundu. Her iki temporal adale grubu kanamalı bulundu.

Sağ temporofrontalde çevresinde az miktarda is bulaşığı bulunan 1.2 cm'lik mermi çekirdeği geçiş defekti görüldü. Buradan kaynaklanan kırık hattının kubbe ve kaideye uzandığı görüldü. Sağ oksipitalde 1 cm'lik alanda iç tabulada içe kakma oluşturan ateşli silah mermi çekirdeği geçiş defekti,

Sol temporalortada 2x 1 cm'lik dış tabulada dışa kakma oluşturan çıkış defekti ile buradan kubbe ve kaideye inen lineer kırık hatları görüldü.

Kafatası açıldı. Beyin, beyincik ve beyin sapı çıkartıldı. Mermi çekirdeği geçişine bağlı doku defekti ve yaygın subaraknoidal kanama olduğu görüldü. Sağ frontal altta mermi çekirdeği geçişine uyumlu doku defekti, sağ oksipital ile sol pariyetal arasında mermi çekirdeği geçişiyle uyumlu doku defekti görüldü. Sağ temporalde tanımlanan defekt ile frontal orta hat arası trase boyunca orbitayı da içine alan çoklu parçalı kemik kırıkları izlendi.

...

Dış muayenede 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10, 11, 12 ve 13 no'larda tanımlanan yerden giren mermi çekirdeklerinin tümünün arkadan öne seyirle çeşitli seviyelerden kot kırıkları oluşturup toraks ve batın boşluklarına geçerek sağ subklavian arter, akciğer, kalp, karaciğer, böbrek, bağırsak ve mesane yaralanması oluşturarak dış muayenede 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40 ve 41 no'da tanımlanan yerlerden vücudu terk ettikleri,

Dış muayenede 14 no'da tanımlanan yerden giren mermi çekirdeğinin arkadan öne hafif yukarıdan aşağıya seyirle batın içerisine geçip bağırsak yaralanması yaparak dış muayenede 19 no'da tanımlanan yerden vücudu terk ettiği,

Dış muayenede 15 ve 16 no'da tanımlanan yerden giren mermi çekirdeklerinin arkadan öne hafif yukadan aşağıya seyirle bağırsak ve sağ böbrek yaralanmasına ve pelvis kırıklarına yol açarak bu bölgede kaldıkları,

Dış muayenede 17 no'da tanımlanan yerden giren mermi çekirdeğinin hafif arkadan öne sağdan sola seyirle bağırsaklar ve mesaneyi kat ederek 18 no'da tanımlanan yerden vücudu terk ettiği,

Dış muayenede 24 no'da tanımlanan yerden giren ateşli silah mermi çekirdeğinin büyük damar yaralanması yapmadan 23 no'da tanımlanan yerden vücudu terk ettiği,

Dış muayenede 25 no'da tanımlanan yerden giren mermi çekirdeğinin büyük damar yaralanması yapmadan 22 no'da tanımlanan yerden vücudu terk ettiği,

Dış muayenede 27 no'da tanımlanan yedren giren mermi çekirdeğinin kafatası, beyin ve frontal kemiği kat ederek 28 no'da tanımlanan yerden vücudu terkettiği,

Dış muayenede 29 no'da tanımlanan yerden giren mermi çekirdeğinin kafatasına geçerek beyin dokusu kat edip cilt altında kaldığı,

Dış muayenede 42 no'da tanımlanan yerden giren mermi çekirdeğinin sağ iliak arteri kat ederek 20 no'da tanımlanan çıkış yarasını oluşturup bu bölgede cilt altına kaldığı,

Dış muayenede 43 no'da tanımlanan yerden giren mermi çekirdeğinin mesane yaralanması oluşturarak 21 no'da tanımlanan yerden vücudu terk ettiği,

Dış muayenede 44 no'da tanımlanan yerden giren mermi çekirdeğinin büyük damar yaralanması yapmadan femurda kırık oluşturup nüve ve gömlek halinde ayrılacak düzeyde deforme olup kas doku içerisinde kaldığı belirlendi.

...

2. Kişinin vücuduna 25 (yirmi beş) adet ateşli silah merrni çekirdeği isabet etmiş olup, dış muayenede 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14,15, 16, 17, 27, 29, 42, 43 noda tarif edilen yerden giren mermi çekirdeklerinin oluşturduğu yaralanmaların tek başına öldürücü nitelikte olduğu, 24,25, 26 ve 44 no'da tanımlanan yaralanmaların öldürücü nitelikte olmadıkları,

3. Ateşli silah mermi çekirdeği giriş deliği cilt cilt altı bulgularına göre; dış muayenede 27 noda tanımlanan atışın bitişiğe yakın atış mesafesinden yapılmış olduğu, diğer tanımlanan atışların bitişik atış mesafesi dışından yapılmış olduğu, ancak atışlar elbiseli bölgeye denk gelmiş olduğundan kesin atış mesafesi tayini isteniyorsa kişinin olay anında üzerinde bulunan giysilerin incelenmek üzere Fizik İhtisas Dairesi'ne gönderilmesinin uygun olacağı,

4. Cesetten makroskobik görünümüne göre 1 (bir) adet 7.65 mm çaplı, 3 (üç) adet 9 mm çaplı üzerlerinde yiv ve set izleri bulunan mermi çekirdekleri ile ileri derecede deformu 1 (bir) adet nüve ve 1 (bir) adet gömlek elde edildiği,

5. Kişinin ölümünün ateşli silah mermi çekirdeği yaralanmasına bağlı kafatası, sternum, kot, pelvis ve femur kemik kırıkları ile birlikte beyin kanaması, beyin doku harabiyeti, iç organ ve büyük damar yaralanmasından gelişen iç ve dış kanama sonucu meydana gelmiş olduğu kanaatini bildirir rapordur."

18. İl Emniyet Müdürlüğü Olay Yeri İnceleme (OYİ) görevlileri tarafından kamera çekimi eşliğinde olay yeri incelemesi yapılmış ve olay yerinin krokisi çizilmiştir. OYİ görevlileri tarafından 4/12/2015 günü saat 12.10'da düzenlenen olay yeri inceleme raporunun ilgili kısmı şöyledir:

"...

Olay yerinde çok sayıda resmi ve sivil polis ekiplerinin, Bomba İmha ve TEM Şube Müdürlüğüne bağlı ekip görevlileri ve Cumhuriyet savcısının olduğu görüldü. Olay yerinin belirtilen adreste bulunan dört katlı; dışı kaplama yapılmış betonarme binanın 1. Katındaki dairede meydana geldiği öğrenildi. Bomba İmha ve İnceleme Şube Müdürlüğü ekip görevlileri tarafından gerekli inceleme yapılarak ikametın güvenli olduğu tarafımıza bildirilmesi üzerine olay yerine girildi.

Olay yerine gelen Cumhuriyet Savcısı [E.A.] nazaretinde yapılan incelemede; Daire giriş kapısının çelik kapı tabir edilen muhkem kapılardan olduğu, kapı kilit kısmının ve kapı tutma kolu üst kısmının kısmen kırık olduğu, kapının kısmen eğildiği, ikametın salon, mutfak, yatak odası, 2 oda ve banyo Wc den ibaret olduğu, daire içerisine girildiğinde koridorda ve koridorun sonundaki ardiye olarak kullanılan oda içerisinde çok sayıda mermi kovani, deforme mermi çekirdeği ve mermi çekirdeği gömleği olduğu, daire giriş kapısı karşısında bulunan salona girildiğinde, kuzey doğu duvarına dayalı bulunan çekyatın, önünde yerde 1 adet şarjörü takılı, horozu kurulu olmayan tabanca (tabanca kamera çekimi eşliğinde kontrol edildiğinde fişek yatağında fişek olmadığı, şarjöründe 3 adet fişek olduğu, kuzey batı duvarı önünde bulunan çekyat üzerinde, peçete içerisinde 7 adet fişek bu fişeklerin yanında, üzerinde 2014 ibaresi okunabilen, susturucu tabir edilen demir aparatın, kişisel eşya ve kitapların olduğu, olay merkezının yatak odası olduğu, yatak odasına girildiğinde, üzerinde yatak bulunan bazanın solunda, güney batı duvarı üzerindeki pencere önünde yerde bir bayan şahsın yüzüstü yatar vaziyette ex olduğu, ex şahsın sağ kolu yanında 1 adet şarjörü takılı horozu kurulu tabanca ve başının sol yanında, içerisine bir miktar fişek basılı 1 adet şarjör olduğu, şahıs Bomba İmha ekipleri tarafından çevrildiğinde, şahsın alt kısmında da 1 adet şarjörü takılı horozu kurulu tabanca olduğu, her iki tabancada emniyet tedbirleri alındıktan sonra kamera çekimi eşliğinde kontrol edildiğinde, her iki silahında fişek yatağında fişek olduğu, oda içerisinde çok sayıda mermi kovani, deforme mermi çekirdeği, mermi çekirdeği gömleği olduğu, yatak odası kapısı, güney duvarı üzerinde çok sayıda mermi giriş-çıkış deliği ve mermi isabet izlerinin olduğu görüldü. Olay yerinde Atı; Yönü Tayin kiti ile yapılan incelemede; Yatak odası kapısı üzerinde ve kapı kasası üzerindeki ateşli silah mermi izlerinden, kuzey doğu duvarı üzerindeki 59 nolu bulgu numarası verilen isabet izinin ve kapı sol kasası üzerindeki 60 nolu bulgu numarası verilen mermi giriş-çıkış deliğini oluşturan atışın içeriden dışarıya yapıldığı, kapı üzerindeki 61-62-63-64-65-66-67-68 nolu bulgu numarası verilen mermi giriş-çıkış deliğini oluşturan atışın dışarıdan içeriye yapıldığı kanaatine varıldı. Olay yerinin ilk haliyle ve bulgu numarası verilerek fotoğraf ve kamera çekimleri yapılmıştır.

Olay yerinde kimyasal tozlama yöntemi ile yapılan Biyometrik iz incelemesinde tetkik ve mukayese için Biyometrik iz tespit edilmiştir.

Yerleri olay yeri krokisinde belirtilen, tanımlanan ve buldukları yerler ekli bulgu sayfasında açıklanan bulgular, fotoğraf ve kamera çekimleri yapıldıktan sonra olay yerinden alınarak gerekli incelemelerin yapılabilmesi için ilgili birimlere teslim edildi."

19. Olayın gerçekleştiği evin aranması sırasında 1 adet, üzerinde "Erdal 101 HPG" yazılı tabanca, 1 adet Pietro Beretta Gardone markalı 7.65'lik tabanca, 1 adet Sig Sauer

markalı 7.65'lik tabanca ele geçirilmiştir. Söz konusu silahlar ile olay yerinden elde edilen bir çok mermi çekirdeği, mermi çekirdeği gömleği parçası gibi materyaller Emniyet Genel Müdürlüğü İstanbul Kriminal Polis Laboratuvarı Müdürlüğüne (Laboratuvar) kriminal inceleme için iletilmiştir.

20. Laboratuvar tarafından düzenlenen ve 6/12/2015 tarihinde gönderilen raporun ilgili kısımları şöyledir:

"...

1- '6...7' numaralı silah; 7.65 mm. çaplı Browning tipi fişek atar, üzerinde 'PIETRO BERETTİ GARDONE V.T. 7.65 PB.- MADE in ITALY' ibareleri bulunan yarı otomatik bir tabancadır.

Yapılan muayenesinde; ateş etmesine mani mekanik herhangi bir arızasının bulunmadığı, Laboratuvarımızda yaptığımız tatbiki atışlarda çap ve tipine uygun fişekleri patlattığı görülmüştür.

...

2- a) '4...12' numaralı silah; çapına uygun ses ve gaz fişegi istimal etmek üzere imal edilmişken, sonradan yivli setli namlu takılmak suretiyle 7.65 mm.çaplı Browning tipi ateşli silahla fişeklerini atar hale dönüştürülmüş, üzerinde 'ERDAL_101 HPG' ibareleri bulunan, yarı otomatik bir tabancadır.

Yapılan incelemesinde;

Esasında çapına uygun ses ve gaz fişeklerini atmak üzere imal edilmiş bir tabanca iken sonradan yivli-set[li] bir namlu takılmak suretiyle ateşli silah fişeklerini atar hale dönüştürülmüş olduğu,

Ateş etmesine mani mekanik herhangi bir arızasının bulunmadığı Laboratuvarımızda yaptığımız tatbiki atışlarda 7.65 mm. çaplı Browning tipi ateşli silah fişekleri patlattığı görülmüş...

...

3- 'M...8' numaralı silah; çapına uygun ses ve gaz fişegi istimal etmek üzere imal edilmişken, sonradan yivli setli namlu takılmak suretiyle 7.65mm. çaplı Browning tipi ateşli silah fişeklerini atar hale dönüştürülmüş, üzerinde 'SIG SAUER Ca1.7.65 P228 MADE IN GERMANY' ibareleri bulunan, yarı otomatik bir tabancadır.

Yapılan incelemesinde;

Esasında çapına uygun ses ve gaz fişeklerini atmak üzere imal edilmiş bir tabanca iken sonradan yivli-set[li] bir namlu takılmak suretiyle ateşli silah fişeklerini atar hale dönüştürülmüş olduğu,

Ateş etmesine mani mekanik herhangi bir arızasının bulunmadığı Laboratuvarımızda yaptığımız tatbiki atışlarda 7.65 mm. çaplı Browning tipi ateşli silah fişekleri patlattığı görülmüş ve tespit edilmiştir.

...

5-a) Birlikte gönderilen inceleme konusu tabancalar ile aralarındaki çap ve tip farkı itibarı ile atılması mümkün olmayan atmışsekiz (68) adet kovan, otuziki (32) adet deforme mermi çekirdeği ve üzerlerinde kısmi yapıda yiv-set izleri bulunan dört (4) adet mermi çekirdeği gömleği parçası; 9mm. çaplı Parabellum tipi fişek atar silahlarda kullanılmak üzere imal edilmiş, ...

Almışsekiz (68) adet kovanın yapılan tetkiklerinde;

9 mm. çaplı Parabellum tipi fişek atar silahtan atılmış oldukları,

Otuziki (32) adet deforme mermi çekirdeği ve üzerlerinde kısmi yapıda yiv-set izleri bulunan dört (4) adet mermi çekirdeği gömleği parçasının ise yine aynı çaplı fişek atar içerisinde bulunan ateşli silah namlusundan çıkmış oldukları,

Tespit edilmiştir.

b) 9 mm. çaplı Parabellum tipi atmışsekiz (68) adet kovan, otuziki (32) adet deforme mermi çekirdeği ve üzerlerinde kısmi yapıda yiv-set izleri bulunan dört (4) adet mermi çekirdeği gömlek parçası mezkur olayla ilgili olarak elde edilecek silahlarla birlikte tekrar gönderilmesi durumunda üzerinde mukayeseli bir inceleme yapılabilecektir.

...

9-a) Üç (3) adet mermi çekirdeği gömleği parçasının mikroskopta yapılan incelenmelerinde tiplerine uygun fişek atar içerisinde yiv-setler bulunan bir ateşli silah namlusundan çıktıkları, ancak çarpma, sürtünme ve kopmadan mütevellit üzerlerinde kısmi yapıda yiv-set izlerinin bulunduğu tespit edilmiştir.

b) Çap ve tiplerine uygun fişeklere ait üzerlerinde kısmi yapıda yiv-set izleri bulunan adet mermi çekirdeği gömleği parçası mezkur olayla ilgili olarak elde edilen silahlarla birlikte tekrar gönderilmesi durumunda üzerinde mukayeseli bir inceleme yapılabilecektir.

...

12- İnceleme konusu tabancalardan deneme ve mukayese atışları sonucu elde edilen mukayese kovanları ve mukayese mermi çekirdekleri ile meydana gelen olayla ilgili olarak birlikte gönderilen 7.65mm.çaplı Browning tipi üç (3) adet kovan, aynı çap ve tipte bir (1) adet mermi çekirdeği parçası ve aynı çap ve tipte bir (1) adet mermi çekirdeği gömleği parçasının mikroskopta yapılan karşılaştırılmalarında;

Söz konusu 7.65mm. çaplı Browning tipi üç (3) adet kovan, aynı çap ve tipte bir (1) adet mermi çekirdeği parçası ve aynı çap ve tipte bir (1) adet mermi çekirdeği gömleği parçasının; '6...7' numaralı, 7.65mm. çaplı Browning tipi fişek atar, üzerinde "PIETRO BERETTA GARDONE V.T. 7.65 PB.-MADE IN ITALY ibareleri bulunan yarı otomatik tabancadan ATILMIŞ oldukları tespit edilmiştir.

..."

21. Bu sırada Cumhuriyet Başsavcılığının 4/12/2015 tarihli talebi üzerine İstanbul Anadolu 2. Sulh Ceza Hâkimliğinin (Hâkimlik) 4/12/2015 tarihli kararıyla soruşturma dosyasında kısıtlama kararı verilmiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısımları şöyledir:

" İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 04.12.2015 tarih ve 2015/167239 Soruşturma sayılı yazıları ile,

03/12/2015 Günü ... adresinde yapılan arama girişimleri sırasında çıkan çatışma neticesinde [D.K.] isimli kişinin vurularak etkisiz hale getirildiği, yine şahısla bağlantılı bulunan 4 kişi yakalanarak gözaltına alındığı, şüphelilerin üst aramalarında örgütsel döküman içerebilecek malzemeler ele geçirildiği, yine ayrıca yapılan aramada 3 adet tabanca ele geçirildiği, şüphelilerin eylem hazırlığı içerisinde bulunduğu değerlendirildiği, vurulan ve gözaltında bulunan şüphelilerin tespit edilemeyen başkaca şüphelilerle de bağlantılarının bulunabileceği değerlendirildiğinden bahisle;

Eylem birlikteliğiyle hareket eden şüpheliler hakkında soruşturmada sona yaklaşıldığı, soruşturma dosyasının kapsamlı olduğu bu nedenle soruşturmanın tam ve sağlıklı yürütülmesinde aksamalar yaşanmaması, delillerin sağlıklı toplanabilmesi ve şüphelilerin tam ve eksiksiz yakalanabilmesi için dosya içeriğini inceleme veya belgelerden örnek alma yetkisi konusunda 6572 Sayılı Yasanın 44 ile değişik 5271 Sayılı Kanununun 153/2.b-5 maddesi uyarınca KISITLAMA karar verilmesi kamu adına talep edilmiş olup,

...

İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığının 04.12.2015 tarih ve 2015/167239 Soruşturma sayılı yazılarındaki talebinin KABULÜNE,

...

Eylem birlikteliğiyle hareket eden şüpheliler hakkında soruşturmada sona yaklaşıldığı, soruşturma dosyasının kapsamlı olduğu bu nedenle soruşturmanın tam ve sağlıklı yürütülmesinde aksamalar yaşanmaması, delillerin sağlıklı toplanabilmesi ve şüphelilerin tam ve eksiksiz yakalanabilmesi için dosya içeriğini inceleme veya belgelerden örnek alma yetkisi konusunda 6572 Sayılı Yasanın 44 ile değişik 5271 Sayılı Kanununun 153/2.b-5 maddesi uyarınca KISITLAMASINA KARAR VERİLMESİNE,

..."

22. Cumhuriyet Başsavcılığınca 6/12/2015 tarihinde 2015/167239 numaralı soruşturma dosyası ile 2015/131280 numaralı soruşturma dosyası arasında irtibat bulunması nedeniyle dosyaların birleştirilmesine ve soruşturmanın 2015/131280 numaraya kayden sürdürülmesine karar verilmiştir.

23. Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 7/12/2015 tarihinde diğer şüpheliler C.O., R.B. ile A.İ.nin müdafii huzurunda ifadeleri alınmıştır.

24. Laboratuvar tarafından düzenlenen ve 29/12/2015 tarihinde gönderilen rapora göre D.K.nın sol el iç, sol el dış, sağ el iç ve sağ el dış svap numuneleri üzerinde atış artıklarının bulunduğu tespit edilmiştir. D.K.nın giysileri üzerindeki atış delikleri de giriş-çıkış yönleri ve atış mesafeleri bakımından incelenmiş olup söz konusu kriminal inceleme raporunun ilgili kısımları şöyledir:

" ...

Nitelikleri B şıkında belirtilen hırka üzerinde yapılan fiziksel incelemeler neticesinde, (27) adet delik tespit edilmiş olup, bahse konu deliklerin bulunduğu yerler aşağıdaki şekil üzerinde temsili gösterilmiştir.

...

İnceleme konusu hırkanın ön tarafında bulunan '8' nolu delik ile arka tarafında bulunan '1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16 ve 19' nolu delikler üzerinde atış artıklarının bulunduğu tespit edilmiş olup, söz konusu deliklerin "UZAK ATIŞ" sonucu meydana gelen "GİRİŞ DELİKLERİ" olduğu kanaatine varılmıştır.

İnceleme konusu hırkanın ön tarafında bulunan '1,2,3,4,5,6 ve 7' nolu delikler ile arka tarafında bulunan '17 ve 18' nolu delikler üzerinde atış artıklarına rastlanılmadığından, herhangi bir kanaat belirtmek mümkün olmamıştır.

Nitelikleri G şikkında belirtilen pantolon üzerinde yapılan fiziksel incelemeler neticesinde, (18) adet delik tespit edilmiş olup, bahse konu deliklerin bulunduğu yerler aşağıdaki şekil üzerinde temsili olarak gösterilmiştir.

...

İnceleme konusu pantolondaki '6 ve 13' nolu delikler üzerinde atış artıklarının bulunduğu tespit edilmiş olup, söz konusu deliklerin "UZAK ATIŞ" sonucu meydana gelen "GİRİŞ DELİKLERİ" olduğu kanaatine varılmıştır.

İnceleme konusu pantolondaki '1, 2, 3,4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17 ve 18' ile numaralandırılan delikler üzerinde atış artıklarına rastlanılmadığından, herhangi bir kanaat belirtmek mümkün olmamıştır.

...

İnceleme konusu hırkanın sol kol ve sağ kol ağız kısımlarında atış artıklarının bulunduğu tespit edilmiştir.

C, D, E, F ve H şıklarında belirtilen giysilerin alt kıyafet olması sebebi ile atış mesafesi çalışması yapılmamıştır.

NOT:

1-EI üstünde atış artıklarının tespiti, o elin ya ateş ettiğini veya atış sırasında silah yakın mesafede olduğunu gösterir.

2- Avuç içinde atış artıklarının tespiti, o elin silahı tuttuğunu veya ateş etmediği halde atış artıklarının bulunduğu yerlere temas ettiğini ya da atış sırasında silaha yakın mesafede olduğunu gösterir.

3- Olayla ilgisi olmadığı halde atış artıklarının bulunduğu yerlere (bitişik veya yakın atışlarda mermi giriş deliğinin yakın civarı, atışta kullanılan silah, ateş eden el ile tokalaşma vs.) temas eden ellerde de atış artıkları bulunabilir.

4- Olayla ilgisi olmadığı halde olaydan kısa bir zaman önce başka bir amaçla ateş eden elde de atış artıkları bulunabilir.

..."

25. Laboratuvar tarafından düzenlenen ve 8/12/2015 tarihinde iletilen bir başka rapora göre operasyonu gerçekleştiren güvenlik güçlerine ait MP-5 silah aparatında atış artığı

bulunmuştur. Fezlekede D.K. tarafından çatışma sırasında gerçekleştirilen atışın güvenlik güçlerinin silahına denk geldiği belirtilmiş olup (bkz. § 26) söz konusu silaha ait bu aparat üzerinde yapılan fiziki inceleme neticesinde Laboratuvar tarafından bir başka rapor düzenlenmiş ve 7/12/2015 tarihinde iletilmiştir. Söz konusu raporun ilgili kısmı şöyledir:

"İnceleme konusu 3,7x3,3cm. boyutlarında 2cm. kalınlığında, üzerinde yay mekanizması ve sıkma vida mekanizması bulunan, siyah renkli bir (1) adet metal silah aparatı üzerinde yapılan fiziksel incelemeler ve meydana gelen tahribat alanının yapılan tetkikine istinaden;

Mamul olduğu sert nitelikteki metalin mukavemeti de dikkate alındığında oluşan hasarın yüksek hızlı mermi çekirdeği, saçma tanesi veya metal bilye gibi niteliğini tan olarak belirleyemediğimiz bir cismin çarpmasından meydana gelmiş olabileceği kanaati hasıl olmuş ise de hasarın yüzeysel-kısmi olması sebebiyle kesin bir tespitin yapılması mümkün olamamıştır."

26. İl Emniyet Müdürlüğü tarafından olay hakkında düzenlenen 7/12/2015 tarihli, 44 sayfalık fezleke Cumhuriyet Başsavcılığına iletilmiştir. Fezlekede D.K.nın üyesi olduğu belirtilen silahlı terör örgütü hakkında ayrıntılı bilgilere değinildikten sonra D.K.nın vefatıyla sonuçlanan operasyon öncesi ve sonrasındaki süreçler ile operasyonun gerçekleşme şekline dair anlatımlara yer verilmiştir. Fezlekenin ilgili kısımları şöyledir:

"...

İlimizde ... terör örgütünün gençlik yapılanması olan (... Hareketi) içerisinde faaliyet gösteren örgüt Sancaktepe İlçe Emniyet Müdürlüğü Yenidoğan Polis Merkezi Amirliği'ne ve Gül Sokak'ta bulunan Çocuk Büro Amirliği'ne yönelik keşif çalışması yapıldığı, söz konusu emniyet binalarına yönelik önümüzdeki günlerde saldırı yapılabileceği şeklinde istihbari bilgiler elde edildiği,

...terör örgütü faaliyetlerinin deşifre edilmesi ve engellenmesine yönelik iltisaklı kurumlar ile birlikte sürdürdüğümüz çalışmalarda; İlimiz Bölgede ... terör örgütü içerisinde -sözde- kadrolu olarak faaliyet gösteren [G.] A/K isimli şahsın sürekli olarak yanında Sig Sauer marka 7.65 mm çapında tabanca taşıdığı, son olarak yanında susturucu takılı bi tabancanın bulunduğu, İlimiz Sancaktepe ilçesinde [A.] A/K isimli şahsın evinde kaldığı zamanlarda da polis baskınına karşı sürekli olarak duyarlı olduğu, [G.] A/K isimli şahsın polisin uygulama yapması durumunda, polisle çatışmaya girebileceği şeklinde çevresindeki örgüt mensuplarına söylemlerde bulunduğu ayrıca, [A.] A/K ve [G.] A/K isimli şahısların Sancaktepe İlçesi ... civarında çiftlik evi aradıkları, çiftlik evini kırsaldan gelecek olan şahısları ve eylem için getirilen malzemeleri saklamak için kullanacakları şeklinde bilgileri elde edilmiş,

[G.] A/K isimli şahsın elinde karakol ve etrafında camii, okul, benzin istasyonuna ait krokilerin olduğu, bu krokideki karakolun İlimiz Sancaktepe İlçesi Yenidoğan Polis Merkezi olduğu, başka bir krokide ise İlimiz Sancaktepe İlçe Emniyet Müdürlüğü Sancaktepe Çocuk Büro Amirliğinin bulunduğu yer olduğu, krokilerde bahse konu yerlerin gidiş geliş güzergahlarının çizili şekilde olduğu şeklinde bilgiler elde edilmiştir.

16/11/2015 tarihinde akşam saatlerinde [C.] (A/K), [M.] (A/K), [H.] (A/K), [A.] (A/K) ve açık kimlik bilgileri tespitine yönelik çalışmaları devam eden (2) şahsın ilimiz Sancaktepe İlçesi Eski Ankara Caddesi üzerinde bulunan petrol ofisinin önüne yolu kapatacak şekilde kanalizasyon borusunu yuvarladıkları ve bir süre polisin gelmesini bekledikleri, ... ancak

polisin gelmediği bunun üzerine şahısların oradan ayrıldığı, [G.] (A/K) isimli şahsın bahse konu şahıslara bu tarz eylemlerde 'Polisin gelmesini bekleyin polislerin zırhlı araçtan inmesinin ardından ateş edin' şeklinde talimat verdiği şeklinde güvenilir kaynaklardan bilgiler elde edilmiştir.

...

Yakalanan şahıslardan [A.İ.] isimli şahsa ev anahtarlarının nerede olduğu sorulması üzerine; kendisinin evde kalmadığını, anahtarlarının eşinde olduğunu yaklaşık 10 gündür eve gitmediğini, inşaatta veya [A.] isimli arkadaşında kaldığını söylemiş, kendisine evde birinin olup olmadığı sorulduğunda evde kimsenin olmadığını eşinin ... tedavi gören annesinin yanında olduğunu beyan etmesi üzerine,

Bahse konu arama kararının gereğinin ifası için ihbarda belirtilen İlimiz Sancaktepe İlçesi ... adrese görevlilerimiz yeteri kadar takviye kuvvetle birlikte geçip, çevrede gerekli emniyet tedbirleri alındıktan sonra dışarıdan bakıldığında kararda belirtilen dairenin ışıklarının açık olduğu görülmüş, açık olan apartman giriş kapısından girilerek birinci katta bulunan ... daire kapısının usulüne uygun olarak ziline basılmış, defaatle kapı çalınarak yüksek sesle görevlilerimiz 'POLİS' olduklarını söylemiş ancak içeriden kapıyı açan ve çağrılara her ne kadar cevap veren olmamış ise de dairenin ışıklarının yanık olması ve daire içerisinden seslerin geldiği, daire gözetleme deliğine bakıldığında içeriden bir şahsın baktığı içeriden gelen ışık süzmesinin kapanıp açılmasından görülmesi üzerine içeride birilerinin olduğu kanaati olduğundan içeride bulunanların suç unsurlarını yok edecekleri, zaman kazanarak biz görevlilere silahlı/bombalı saldırı yapabilecekleri değerlendirilerek daire kapısı zor kullanılarak (kırılarak) açılmaya çalışıldığı sırada, silah kurma mekanizma sesi gelmiş, akabinde daireden içeri girilmiş, içeri girildiğinde tekrar yüksek sesle içeride bulunduğu anlaşılan şahıs veya şahıslara görevlilerimiz 'POLİS' olduklarını ikazı yapılarak koridora girilip, odalar kontrol edildiği sırada koridorda ilerlerken biz görevliler hedef alınarak girişe göre koridorun sonunda sol tarafta bulunan odadan silahla ateş edilmesi üzerine, bilahare polis olduklarını tekrar yüksek sesle söylemişse de içeride acil müdahale timimize tekrar birkaç kez ateş edilmesi üzerine odada yatağı kendisine çömelerek mevzi yapar şekilde görülen bayana duyabileceği şekilde 'polis, silahını bırak ve teslim ol, yoksa karşılık verilecektir', ikazlarına rağmen elinde bulunan tabancayı biz görevlilere doğru ateş etmek için doğrulttuğu sırada meşru müdafaa şartları olduğundan şüpheliye ateş edilmiştir.

Şüpheli ateş edilerek vurulduktan sonra bulunduğu yatağın yanına düştüğü görülmüş, kontrollü bir şekilde güvenli bir mesafeden yaklaşıldığında, şüpheli bayanın yerde çömelmiş vaziyette, yanında bulunan tabancayı almaya teşebbüs ettiği, bunun üzerine şüpheli tekrar uyarılmasına rağmen eylemine devam etmesi ve tabancayı eline alması üzerine tekrar ateş edilmiştir.

Şüpheli etkisiz hale getirildikten sonra sağ tarafından bizlere doğrulttuğu tespit edilen tabanca yanından uzaklaştırılmış, şüphelinin yüzüstü bacaklarını karnına çekmiş vaziyette sağ elinin görünür sol elinin vücudunun altında bulunduğu görülmüş, bu şekilde nabız kontrol edildiğinde nabzının atmadığı, hareketsiz durduğu ve hayat belirtisinin bulunmadığının görülmesi ve anlaşılması üzerine, eylemi esnasında üzerinde bomba olabilecek tarzda hareket elmesinden kaynaklı bomba düzeneği olabileceği değerlendirilerek şüpheliye başka müdahalede bulunulmadan çevre emniyeti alınarak olay yeri boşaltılmıştır.

...

Yakalanan [A.İ.] isimli şahıs ile tekrardan yapılan görüşmede, kendisine evinin boş olmadığı, evde birisinin olduğu ve görevlilere ateş açıldığı, görevlilerimize neden yalan söyleyerek yanlış yönlendirmede bulunduğu sorulduğunda adı geçen şahıs; 'Kendisinin çok korktuğunu bildiklerini anlatacağını, evinde bulunan şüpheli kadının adını [E.] olarak bildiğini, yaklaşık olarak 1 hafta 10 gündür evini kullandığını, evini kullanması için kendisini tehdit ettiğini, bayan şahsın ... sürekli olarak değişik kıyafetlerle geldiğini saçlarını farklı şekillerle yaptığını, bazende eşarp benzeri bir kumaş parçası ile başının yarısını kapattığını, telefon kullanmadığını, küçük bir cüzdanının olduğunu görebildiği kadarıyla içinde yüklü miktarda parası olduğunu, bayan şahsın kendisine ait olan bir defteri olduğunu ve evin içindeyken bu deftere sürekli bir şeyler yazdığını,' ... belirtmiştir.

...

Bahse konu ihbar ile ilgili olarak Müdürlüğümüzce yapılan çalışmalarda; ... ikamet eden ihbarda belirtilen [A.] isimli şahsın [A.İ.] isimli şahıs olduğu, [G.] isimli şahsın [D.K.] olduğu anlaşılması üzerine İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığının (Terör ve Örgütlü Suçlar Soruşturma Bürosu) Nöbetçi savcısının gecikmesinde sakınca bulunan hal göz önünde bulundurularak verdiği derkenar arama kararı gereği, 3.12.2015 tarih ve saat: 20:30 sıralarında bahse konu adrese yapılan operasyonda, [G.] Kod [D.K.] ilk önce güvenlik güçlerimize silahla ateş etmiş, almış olduğu terör amaçlı ideolojik eğitimden dolayı asla teslim olmaya yanaşmayarak güvenlik güçlerimize direnip silahla çatışmaya devam etmesi üzerine, ölü olarak ele geçirilmiştir. çatışma esnasında [G.] Kod [D.K.] kullandığı silahtan çıkan mermi emniyet mensuplarımızın üzerinde bulunan MP 5 tabancaya ait şarjöre isabe etmiştir.

..."

27. İl Emniyet Müdürlüğü OYİ Şube Müdürlüğü Parmak İzi Geliştirme Laboratuvarı Büro Amirliği tarafından 28/12/2015 tarihinde düzenlenen ekspertiz raporuna göre olay yerinden elde edilen üzerinde kan olduğu tahmin edilen kırmızı lekeler bulunan ve "Erdal 101 HPG" yazılı 1 adet tabanca ile yine üzerinde kan olduğu tahmin edilen kırmızı lekeler bulunan 1 adet Pietro Beretta Gardone markalı 7.65'lik tabanca ve 1 adet Sig Sauer markalı 7.65'lik tabanca üzerinde herhangi bir iz tespit edilememiştir.

28. Başvurucular vekili tarafından 24/12/2015 tarihinde Cumhuriyet Başsavcılığından soruşturma dosyasının fotokopisinin verilmesi talep edilmiştir. Bu talebin akıbeti hakkında başvuru dosyasında herhangi bir bilgi veya belgeye rastlanmamıştır.

29. Başvurucular vekili tarafından 29/12/2015 tarihli dilekçe ile Cumhuriyet Başsavcılığından bu defa 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 153. Maddesinin üçüncü fıkrasındaki hükme dayalı olarak soruşturmaya ilişkin kısıtlama kararının bilirkişi raporlarını kapsamayacağı, otopsi raporunun da bir bilirkişi raporu olduğu belirtilerek otopsi raporunun bir örneğinin verilmesi talep edilmiştir. Bu talebin akıbeti hakkında da başvuru dosyasında herhangi bir bilgi veya belgeye rastlanmamıştır.

30. Başvurucular vekili tarafından 29/12/2015 tarihli dilekçe ile Cumhuriyet Başsavcılığından bir önceki dilekçedekine benzer biçimde başta bilirkişi raporları olmak üzere 5271 sayılı Kanun'un 153. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamına giren evrakın örneklerinin verilmesi ve D.K.nın öldürülmesine ilişkin olarak yürütülen soruşturmanın Memur Suçları Bürosuna gönderilmesi talep edilmiştir. Başvuru formunda bildirildiğine göre başvuru 30/12/2015 tarihinde otopsi ve balistik inceleme raporunun örneğini temin etmiştir.

31. Başvurucular vekili 9/3/2016 tarihli dilekçeyle bu defa başvurucuların kızları D.K. ile irtibatlı oldukları ileri sürülen diğer şüpheliler hakkında da 2015/131280 numaralı dosyadan soruşturma sürdürülmesi ve kızlarının ölümüyle ilgili olaya dair ayrı bir soruşturma yürütülmemesi nedenleriyle söz konusu soruşturmadaki gizlilik kararı gerekçesiyle otopsi ve balistik inceleme raporları dışında belge temin edemediklerini, bu nedenle ayrı bir dilekçeyle kızlarının ölümünde orantısız güç kullandıklarını iddia ettikleri güvenlik güçleri hakkında şikâyetçi olduklarını iletmış ve birtakım delillerin toplanması taleplerinde bulunmuştur.

32. Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 2015/131280 numaralı soruşturma dosyasında 4/3/2016 tarihinde, başvuru vekilinin 9/3/2016 tarihli dilekçesindeki talebi üzerine D.K.nın ölümü olayında şüpheli kolluk görevlileri hakkındaki soruşturmanın ayrılarak 2016/33199 numaraya kayden yürütülmesine karar verilmiştir.

33. Cumhuriyet Başsavcılığı Memur Suçları Bürosuna devredilen 2016/33199 numaralı soruşturmada 6/4/2016 tarihinde şüpheli olarak belirtilen *İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü TEM Şubesi Polisleri* hakkında kovuşturmaya yer olmadığına karar verilmiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısımları şöyledir:

"...

... adreste ... Terör Örgütü üyesi olan şüphelilerin yakalanması amacıyla operasyon başlatıldığı, dairenin ışıklarının açık olduğunun görülmesi üzerine kapı ziline basıldığı, görevlilerin polis olduklarını söylemelerine rağmen kapının açılmadığı, daire ışıklarının açık olması ve içeriden seslerin geldiğinin anlaşılması neticesinde daire içinde bulunan suç unsurlarını yok edebilecekleri, zaman kazanarak görevli polisler silahlı veya bombalı saldırı yapabilecekleri değerlendirilerek daire kapısının zor kullanılarak açılmaya çalışıldığı, bu esnada silah kurma mekanizmasına ait sesin geldiği, kapının açılarak içeri girildiği, yüksek sesle görevli polislerin polis olduklarına dair ikaz yaptıkları, odalar kontrol edildiği sırada görevli polisler hedef alınarak daire kapısının girişine göre koridorun sonunda sol tarafta bulunan odadan silahla ateş edildiği, görevli polislerin polis olduklarını söylemelerine rağmen birkaç kez daha aynı noktadan ateş edildiği, odadaki yatağı kendisine mevzi yapan ölene silahını bırakıp teslim olması için ikazda bulunduğu ancak şahsı elinde bulunan tabancayı görevli polisler doğru ateş etmek için doğrulttuğu esnada şahsa görevli polislerce ateş edildiği, ölenin vurulduktan sonra vurulduğu yatağın yanına düştüğü, kontrollü bir şekilde güvenli bir mesafeden yanına yaklaşıldığında şahsın yerde çömelmiş vaziyette yanında bulunan tabancayı almaya teşebbüs ettiği,

Şahsın uyarılmasına rağmen eylemine devam etmesi ve tabancayı eline alması üzerine şahsa tekrar ateş edildiği, ölenin bu şekilde hayatını kaybettiği,

Alınan otopsi raporuna göre, şahsın ateşli silah mermi çekirdeği yaralanmasına bağlı kafatası sitemum, kot, femur kemik kırığı ile birlikte beyan kanaması, iç organ ve büyük organ yaralanması sonucu gelişen iç ve dış kanama sonucu hayatını kaybettiği,

Olay yerinde yapılan inceleme neticesinde, 3 adet tabancanın ele geçirildiği, İstanbul Emniyet Genel Müdürlüğü Kriminal Polis Laboratuvarı Müdürlüğü'nce düzenlenen rapora göre, olay yerinden elde edilen 7.65 mm. çaplı Browning tipi 3 adet kovan, aynı çap ve tipte bir adet mermi çekirdeği parçası ve mermi çekirdeği gömleği parçasının şüpheliye ait 6...7 seri numaralı 7.65 mm çaplı Pietro Baretta Bordone marka silahtan atıldığına tespit edildiği,

Tüm dosya kapsamına göre, operasyonu gerçekleştiren polis memurlarının TCK 'nın 25/1 maddesinde düzenlenen meşru savunma koşulları altında hareket ettikleri, kendilerine karşı gerçekleştirilen saldırıyı ortadan kaldırmak amacıyla eylemlerini gerçekleştirdikleri, ayrıca Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun 16. Maddesinde düzenlenen silah kullanma şartlarının olayda gerçekleştiği, polisin silah kullanmadan önce ölene karşı duyabileceği şekilde 'teslim ol' çağrısında buldukları, ölenin bu çağrıya uymayarak görevli polisleri doğru ateş ettiği, olayda hukuka aykırı herhangi bir eylemin söz konusu olmadığı anlaşılmakla,

Şüpheliler hakkında yüklenen suçtan kamu adına KOVUŞTURMAYA YER OLMADIĞINA,

...

Karardan bir suretin Disiplin Soruşturması yapıp yapılmaması konusunda gereğinin takdiri için Devlet Memurları Kanununun 131/3 maddesi uyarınca İSTANBUL İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ'ne gönderilmesine..."

34. Cumhuriyet Başsavcılığı kovuşturmaya yer olmadığı kararının bir örneğini 7/4/2016 tarihinde disiplin soruşturması yönünden gereğinin takdiri için İl Emniyet Müdürlüğüne iletmiştir. İl Emniyet Müdürlüğüne 16/12/2016 tarihli kararla dosyanın işleminden kaldırılmasına karar verilmiştir.

35. Başvurucular vekili aracılığıyla 4/5/2016 tarihli dilekçeyle etkili soruşturma yapılmadığını belirterek kovuşturmaya yer olmadığı kararına itiraz etmiştir.

36. Hâkimliğin 24/5/2016 tarihli kararıyla itirazın reddine karar verilmiştir.

37. Ret kararı başvuru vekiline 15/7/2016 tarihinde tebliğ edilmiş olup başvuru 15/8/2016 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

B. Başvurucu İbrahim Kortak Hakkında Yürütülen Yargılama Süreci

38. Başvurucu hakkında İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından kızı D.K.'nın cenazesindeki söylemleri nedeniyle cenazeye katılan diğer birçok şahısla birlikte soruşturma başlatılmış; başvuru ve diğer şüphelilerin İzmir 7. Sulh Ceza Hâkimliğinde 11/3/2016 tarihinde sorguları yapılmıştır. Yapılan sorgu sonucunda başvuru serbest bırakılmasına, bir kısım şüphelinin ise tutuklanmasına karar verilmiştir.

39. İzmir Cumhuriyet Başsavcılığının 29/3/2016 tarihli iddianamesiyle başvuru ve diğer 24 şüpheli hakkında kamu davası açılmıştır. Başvuru söz konusu iddianamede terör örgütü propagandası yapma suçuyla suçlanmıştır. İddianamenin ilgili kısımları şöyledir:

"Başsavcılığımız tarafından yürütülen soruşturmada, İstanbul Terörle Mücadele Şube Müdürlüğüne 03.12.2015 günü Sancaktepe ilçesinde düzenlenen terör operasyonunda çıkan silahlı çatışmada ölü olarak ele geçirilen ... [D.K.] isimli şahsın cenazesinin 04.12.2015 günü havayolu ile İzmir iline getirildiği,

...cenaze konvoyuna katılmak için bekleyen 50 araç içerisindeki yaklaşık 120 kişilik gruptan bir kısmının cenaze aracını durdurarak zafer işaretleri ve alkışlarla kısa süreli trafiğin akışını keserek 'BİJİ SEROK [A.], ŞEHİT NAMİRİN' şeklinde slogan attığı ,bu

şekilde karayolunun (5) dakikalık süre içinde trafiğe kapatıldığı, daha sonra yapılan uyarılar üzerine, cenazeyi taşıyan araç ve beraberindeki 50 araçlık konvoyun hareketle yola çıkarak ... terör örgütünün sözde marşı olan 'ÇERXA ŞOREŞA (DEVİRİM ÇARKI)' isimli gerilla marşının okunduğu ... Buca Kaynaklar Mezarlığına götürüldüğü esnada, grup sayısının (400) kişiye ulaştığı, grup içerisinde üzerinde '... terör örgütü sözde bayrağı olan kırmızı zemin üzerine ortasında yeşil daire içerisinde seri zemin üzerine kırmızı renkli yıldız ile [D.K.] ve sözde lideri [A.Ö.ye] ait resmin bulunduğu' 2 adet ayrı pankart ile yine grup içerisinde bulunan şahısların yakalarında 'çatışmada ölü ele geçirilen [D.K.nın] resmin bulunduğu ve arka kısmında ... terör örgütü sözde bayrağı olan kırmızı zemin üzerine ortasında yeşil daire içerisinde sarı zemin üzerine kırmızı renkli yıldız bulunan resimlerin' bulunduğu,

...

'...sözü ... babası İbrahim KORTAK'a veriyorum. İbrahim KORTAK'a veriyorum.' şeklinde olduğu, İbrahim KORTAK isimli şahsın gruba hitaben kürtçe olarak 'Hepiniz hoş geldiniz bu şehitler hepimizindir. Şehitler ölmez şehit hepimizindir, bütün şehitlerin hepsi bütün Kürtler içindir, şehitler başkan [A.] içindir, şehitler hepimizindir, hepinize saygılar sunarım, hepiniz hoş geldiniz ŞEHİTNAMIRIN (Şehitler Ölmez)' şeklinde/tarzında bir konuşma yaptığı, ...

...

5-Şüpheli, İbrahim KORTAK'ın Cenaze etkinliğinin nasıl yapılacağı hususunda yetkili emniyet personeli ile grubun ileri gelenleri arasında görüşmeler devam eder iken grup içerisinde iken yakasında ölen örgüt mensubunun (Kızının) resmi ve bu resmin arka fonunda ... terör örgütünü simgeleyen sözde bayrağı taşıırken görüntülenen, etkinlik esnasında ölen [D.K.] isimli şahsın babası olarak anons edilerek konuşma yapması için ses yayın araçlarının mikrofonu verildiğinde; 'Hepiniz hoş geldiniz bu şehitler hepimizindir. Şehitler ölmez şehit hepimizindir, bütün şehitlerin hepsi bütün Kürtler içindir, şehitler başkan Apo içindir, şehitler hepimizindir, hepinize saygılar sunarım, hepiniz hoş geldiniz Şehitler Ölmez' şeklinde/tarzında kürtçe olarak bir konuşma yapan, yapmış olduğu bu konuşmasında kızının ölümünü kendince şehit düşmesini şehitler başkan [A.] içindir şeklindeki belirterek ... terör örgütü kurucusu ve sözde lideri [A.Ö.yü] kast ederek kızının terör örgütü adına faaliyeti yürütürken terör örgütü amaçları doğrultusunda öldüğünü beyan eden şahıs olduğu,

..."

40. Başvurucunun münnet suçtan yargılanması İzmir 2. Ağır Ceza Mahkemesinde devam etmektedir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

41. İlgili ulusal hukuk için bkz. *Turan Uytun ve Kevzer Uytun* (B. No: 2013/9461, 15/12/2015, §§ 36-38), *Nesrin Demir ve diğerleri* (B. No: 2014/5785, 29/9/2016, §§ 74- 81), *Berivan Tedik Yeşiltepe ve diğerleri* (B. No: 2015/17206, 31/10/2018, §§ 21- 23) başvuruları hakkında verilen kararlar.

B. Uluslararası Hukuk

1. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

42. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) "Yaşam hakkı" kenar başlıklı 2. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"1. Herkesin yaşam hakkı yasayla korunur...

2. Ölüm, aşağıdaki durumlardan birinde mutlak zorunlu olanı aşmayacak bir güç kullanımı sonucunda meydana gelmişse, bu maddenin ihlaline neden olmuş sayılmaz:

...

b) Bir kimsenin usulüne uygun olarak yakalanmasını gerçekleştirme veya usulüne uygun olarak tutulu bulunan bir kişinin kaçmasını önleme..."

2. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihadı

43. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) göre yaşam hakkını koruyan 2. madde, Sözleşme'nin en temel hükümlerinden biridir ve Avrupa Konseyini oluşturan demokratik toplumların ana değerlerinden birini korumaktadır. AİHM, bu maddenin ihlal edildiğine ilişkin iddiayı en dikkatli incelemeye tabi tutmaktadır. Devlet görevlileri tarafından güç kullanımına ilişkin davalarda yalnızca güç kullanan devlet görevlisinin eylemleri değil aynı zamanda mevcut ilgili hukuksal veya düzenleyici sistem ile eylemin planlanması ve kontrolü de dâhil olayı çevreleyen tüm faktörlerin gözönünde bulundurulması gerekmektedir (*Nachova ve diğerleri/Bulgaristan* [BD], B. No: 43577/98, 43579/98, 6/7/2005, § 93).

44. Sözleşme'nin 2. maddesinin ikinci fıkrasında da görülebileceği üzere polis memurları tarafından ölümcül bir gücün kullanılması belirli durumlarda haklı görülebilir. Ancak kullanılan güç kesinlikle gerekli olandan daha fazla olmamalıdır yani olayın gerçekleştiği şartlarda kullanılan güç kesinlikle orantılı olmalıdır. Yaşam hakkının temel hak olduğu gözönünde bulundurulduğunda can kaybının haklı görülebileceği durumlar dar yorumlanmalıdır (*Nachova ve diğerleri/Bulgaristan*, § 94).

45. AİHM, Sözleşme'nin 2. maddesini 1. maddesiyle birlikte yorumlayarak devletin yaşama hakkı kapsamındaki bir olayı etkili soruşturma yükümlülüğünün bulunduğunu kabul etmiştir (*McCann ve diğerleri/Birleşik Krallık* [BD], B. No: 18984/91, 27/9/1995, § 161).

46. AİHM'e göre bu yükümlülük, sadece bir kamu görevlisinin eylemi veya ihmali sonucu meydana gelen ölüm olayları açısından geçerli değildir (*Can ve diğerleri/Türkiye* (k.k.), B. No: 27446/12, 25/11/2014, § 37). Devletin doğal olmayan her ölüm olayında -öldürmeme ya da yaşamı korumama yükümlülüklerini ihlal etmemiş olsa da- gerçekleşen ölümün sebebini ve varsa sorumlularını ortaya çıkarmaya yönelik etkili bir soruşturma yapma yükümlülüğü vardır. Ayrıca devletin etkili soruşturma yapma şeklindeki usul yükümlülüğü, maddi yükümlülüğünden ayrı ve bağımsız bir yükümlülük hâline gelmiştir.

47. AİHM 2001 yılında incelediği bir başvuruda verdiği kararda ise devletin yükümlülüğündeki etkili soruşturmanın ilkelerini belirlemiştir (*Hugh Jordan/Birleşik Krallık*, B. No: 24746/94, 4/5/2001). *Jordan Prensipleri* olarak anılan bu ilkeler, AİHM'in tamamen

yeni belirlediği ilkeler değildir. Bunlar, yukarıda belirtilen *McCann ve diğerleri/Birleşik Krallık* kararından beri önüne gelen davalarda uyguladığı birtakım ilkelerin sistematikleştirilmesinden ibarettir. AİHM'in yaşama hakkı kapsamında etkili soruşturmaya ilişkin belirlediği ilkeler şöyledir:

- Soruşturma makamlarının yaşama hakkıyla ilgili konulardan haberdar olduğunda kendiliğinden harekete geçmeleri (*Hugh Jordan/Birleşik Krallık*, § 105)
- Soruşturma makamlarının bağımsız olmaları (*Hugh Jordan/Birleşik Krallık*, § 106)
- Soruşturmanın sorumluların tespitini ve cezalandırılmasını sağlayabilecek şekilde etkili olması, bu kapsamda olayı aydınlatmaya yarayabilecek bütün delillerin toplanması (*Hugh Jordan/Birleşik Krallık*, § 107)
- Soruşturmanın makul bir süratle tamamlanması (*Hugh Jordan/Birleşik Krallık*, § 108)
- Yürütülen soruşturmanın ve sonuçlarının kamu denetimine açık olması, her olayda ölen kişinin yakınlarının meşru menfaatlerini korumak için bu sürece gerekli olduğu ölçüde katılmalarının sağlanması (*Hugh Jordan/Birleşik Krallık*, § 109)

48. AİHM, kamu görevlisinin karıştığı kötü muamele veya öldürme olayları için uygun olan yaptırımları seçimlerinde ulusal mahkemelere saygı gösterdiğini ancak eylemin vahameti ile verilen ceza arasında açık bir orantısızlık olduğu durumlarda değerlendirme ve müdahale etme hususunda yetki kullanmasının gerekli olduğunu belirtmektedir (*Nikolova ve Velichova/Bulgaristan*, B. No: 7888/03, 20/12/2007, § 61).

49. Aynı zamanda AİHM, tüm kovuşturmaların mahkûmiyet ve belirli bir cezaya hükmedilmesiyle sonuçlanmasına yönelik mutlak bir yükümlülük bulunmamasına rağmen ulusal mahkemelerin -kamu görevlilerinin ölüme yol açan ihmalkârlıkları sonucu ortaya çıkan suçlar da dâhil olmak üzere- kişilerin hayatlarını tehlikeye sokan suçları cezalandırmamaya hiçbir koşulda olanak vermemesi gerektiğinin altını çizmektedir. Mahkemeye göre kamu güveninin sürdürülmesi, hukukun üstünlüğünün sağlanması ve kanunsuz eylemlere yönelik herhangi bir tolerans ya da ittifak olduğu görünümünün önlenmesi açısından bu durum hayati önem taşımaktadır (*Okkalı/Türkiye*, B. No: 52067/99, 17/10/2006).

50. AİHM, bu nedenle yaşam hakkını korumaya yönelik pozitif yükümlülüğün ulusal hukuk sistemlerinin kanuna aykırı olarak herhangi bir kişiyi öldüren ya da ölümcül şekilde yaralayan kişiler hakkında ceza hukukunu uygulayabilme kapasitesini göstermesi gerektirdiğini kararlarında sıkça dile getirir (pek çok karar arasından bkz. *Nachova ve diğerleri/Bulgaristan*, § 60).

51. AİHM, belirtilen yükümlülüğün yerine getirilip getirilmediğini incelemek için ulusal mahkemelerin bu kararlara varırken hukuk sisteminin caydırıcı etkisinin korunması ve yaşama hakkı ihlallerinin önlenmesinde oynaması gereken rolün öneminin altının çizilmesi amacıyla Sözleşme'nin 2. maddesi uyarınca davaya gereken önemi gösterip göstermediğini ya da ne dereceye kadar gösterdiğini değerlendirmesi görevinin kendisine ait olduğuna vurgu yapmaktadır (*Ali ve Ayşe Duran/Türkiye*, B. No: 42942/02, 8/4/2008, § 62).

52. AİHM, Sözleşme'nin 2. ve 3. maddelerinin ihlal edildiği iddiasının ileri sürüldüğü başvurularda kendisinin oldukça ihtiyatlı davranması gerektiğini belirtmektedir. AİHM, olayın fail ya da faillerinin cezai sorumluluğu ile devletlerin Sözleşme uyarınca yükümlü olduğu sorumluluğun farklı olduğunu ifade etmektedir. AİHM, bu bağlamda kendi yetkisinin devletlerin Sözleşme kapsamındaki sorumluluğunun belirlenmesiyle sınırlı olduğunu vurgulamaktadır. AİHM'e göre Sözleşme kapsamındaki sorumluluk, uluslararası hukukun ilgili kuralları ve ilkeleri dikkate alınarak Sözleşme'nin amacı ışığında yorumlanması gereken kendi hükümlerine dayanmaktadır. AİHM'e göre devletlerin Sözleşme kapsamındaki sorumluluğu, ulusal mahkemelerin takdir yetkisine sahip olduğu bireysel ceza sorumluluğuna ilişkin iç hukuk sorunlarıyla karıştırılmamalıdır. AİHM birçok kararında, ceza hukuku anlamında suçluluk ya da masumiyet konusunda kararlar vermenin kendi yetki alanına girmediğini ifade etmiştir (*Giuliani ve Gaggio/İtalya* [BD], B. No: 23458/02, 24/3/2011, § 182).

53. Öte yandan AİHM'e göre, gerçekleşen bir ölüm olayı hakkındaki soruşturmanın etkili sayılabilmesi için yerine getirilmesi gerekli ilkelerden birisi de yürütülen soruşturmanın ve sonuçlarının yeterince kamu denetimine açık olması ve ölen kişinin yakınlarının meşru menfaatlerini korumak için bu sürece gerekli olduğu ölçüde katılmalarının sağlanmasıdır (*Giuliani ve Gaggio/İtalya* § 304; *Hugh Jordan/Birleşik Krallık*, § 109; *Mustafa Tunç ve Fecire Tunç/Türkiye* [BD], B. No: 24014/05, 14/4/2015, § 179).

54. Bununla birlikte üçüncü kişilere ya da başka soruşturmalara zarar verebilecek hassas bilgiler içerdiği durumlarda soruşturma belgelerinin açıklanması veya yayımlanması, Sözleşme'nin 2. maddesi kapsamında mutlak bir gereklilik olarak değerlendirilemez. Dolayısıyla soruşturmanın kamuya veya mağdurun yakınlarına açıklığı şartı, soruşturmanın diğer aşamalarında da sağlanabilir (*McKerr/Birleşik Krallık*, B. No: 28883/95, 4/5/2001, § 129; *Giuliani ve Gaggio/İtalya*, § 304). Dahası Sözleşme'nin 2. maddesi soruşturma mercilerine, ölenin bir yakınının belirli bir soruşturma tedbirinin alınması için yaptığı her talebi karşılamaları şeklinde bir yükümlülük yüklemes (Ramsahai ve diğerleri/Hollanda [BD], B. No: 52391/99, 15/5/2007, § 348; *Velcea ve Mazăre/Romanya*, B. No: 64301/01, 1/12/2009, § 113).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

55. Mahkemenin 10/12/2019 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Kötü Muamele Yasağının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucuların İddiaları

56. Başvurucular, yakınlarının öldürülmesi ve öldürülüş şekli nedeniyle acı yaşadıklarını, ayrıca başvuru İbrahim Kortak'ın kızı D.K.nın cenazesi sırasında söylediği sözler nedeniyle hakkında soruşturma açıldığını, gözaltına alındığını ve yargılandığını belirtmiş; bu nedenlerle Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlal edildiğini iddia etmişlerdir.

2. Değerlendirme

57. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir..."

58. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "*Bireysel başvuru hakkı*" kenar başlıklı 45. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve buna ek Türkiye'nin taraf olduğu protokoller kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir."

59. 6216 sayılı Kanun'un "*Bireysel başvuru hakkına sahip olanlar*" kenar başlıklı 46. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bireysel başvuru ancak ihlale yol açtığı ileri sürülen işlem, eylem ya da ihma nedeniyle güncel ve kişisel bir hakkı doğrudan etkilenenler tarafından yapılabilir."

60. Anayasa Mahkemesi kötü muamele yasağına ilişkin bu tür şikâyetleri incelediği başvurularda, hakları ihlal edilen kişinin aile üyelerinin olaydan dolayı ruhsal çöküntü ve üzüntü yaşamalarının kendileri için kaçınılmaz bir sonuç olduğunu, bu nedenle Anayasa'nın 17. maddesinin bu kişiler bakımından ihlal edilebilmesi için söz konusu durumun yeterli olmadığını ve aile bireylerinden birinin mağdur olup olmamasının yaşadıkları üzüntüden farklı bir boyut kazandıracak özel faktörlerin başvuruda var olup olmadığına bağlı olduğunu ifade etmiştir (*Engin Gök ve diğerleri*, B. No: 2013/3955, 14/4/2016, §§ 49-54).

61. Diğer taraftan bir bireysel başvurunun kabul edilebilmesi için başvurunun sadece mağdur olduğunu ileri sürmesi yeterli olmayıp ihlalden doğrudan veya dolaylı olarak etkilendiğini yani mağdur olduğunu göstermesi veya mağdur olduğu konusunda Anayasa Mahkemesini ikna etmesi gerekir. Bu itibarla mağdur olduğu zannı veya şüphesi de mağdurluk statüsünün varlığı için yeterli değildir (*Ayşe Hülya Potur*, B. No: 2013/8479, 6/2/2014, § 24).

62. Buna göre aile bireylerinin kötü muamele yasağı bakımından mağdur statüsüne sahip olabilmeleri için ölüm olayı nedeni ile kaçınılmaz olarak yaşanan üzüntüye farklı bir boyut ve şekil kazandırılmış olmalıdır (*Seyfullah Turan ve diğerleri*, B. No: 2014/1982, 9/11/2017, § 121).

63. Öncelikle belirtmek gerekir ki başvurucuların yakınlarının güvenlik güçlerinin güç kullanması nedeniyle vefat etmesinin başvurucuların yakınlarına yönelik eylem nedeniyle kaçınılmaz olarak yaşadıkları üzüntüyü artırdığında bir şüphe bulunmamaktadır. Ancak somut olayın kendine özgü koşullarının -daha önce Anayasa Mahkemesinin önüne taşınmış ve ihlal kararı ile sonuçlanmış şiddetin aile bireylerinin gözüönünde gerçekleşmesi durumu gibi (*Mehmet Şah Araş ve diğerleri*, B. No: 2014/798, 28/9/2016)- insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağı bakımından doğrudan veya dolaylı mağdur olunduğunu gösterir mahiyette bir özellik taşımadığını belirtmek gerekir.

64. Somut olayın kendine özgü koşulları ve ileri sürülen şikâyetler dikkate alındığında yakınlarının hangi koşullarda öldüğüne herhangi bir şekilde tanıklık etmeyen başvurucuların -yakınlarının ölümünden dolayı duydukları üzüntü haricinde- bu üzüntüye

farklı bir boyut kazandırabilecek ve kendileriyle ilgili olarak kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasını savunabilecekleri bir durum tespit edilememiştir.

65. Diğer yandan D.K.nın 4/12/2015 tarihinde gerçekleşen cenaze töreninde söylediği birtakım sözler nedeniyle başvuru İbrahim Kortak hakkında terör örgütü propagandası yapma suçundan soruşturma başlatıldığı, bu kapsamda şahsın 11/3/2016 tarihindeki sorgusunu müteakip serbest bırakılmasına karar verildiği, sonrasında müsnet suçtan hakkında kamu davası açıldığı görülmektedir (bkz. §§ 38-40).

66. Başvurucunun cenaze töreninde söylediği sözlerin terör örgütü propagandası suçunu oluşturabileceği değerlendirilerek hakkında kamu davası açılmıştır. Delillerin değerlendirilmesi konusunda asıl sorumlu ve yetkili olanlar adli makamlardır, bu nedenle Anayasa Mahkemesinin başvuru söylemlerinin müsnet suçu oluşturup oluşturmayacağını irdeleme görevi bulunmamaktadır. Bu bağlamda başvuru D.K.nın yakını olması nedeniyle yahut D.K.nın eylemleri dolayısıyla soruşturmaya maruz kalması gibi bir durum söz konusu olmadığı gibi yürütülen soruşturma normal biçimde seyretmekte ve başvuru açısından kötü muamele teşkil edebilecek bir işlem içermemektedir. Tüm bu hususlar gözetildiğinde başvuru kötü muamele yasağı bakımından mağduriyetlerinin söz konusu olmadığı sonucuna varılmıştır.

67. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının *kişi bakımından yetkisizlik* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Yaşam Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucuların İddiaları

68. Başvurucular; yakınlarının sağ olarak ele geçirilmesi mümkünken kalite standartlarını sağlamayan, kontrolsüz bir operasyonla, çatışma yaşanmadığı hâlde, mutlak zorunlu değilken, ölçüsüz biçimde güç kullanılarak öldürüldüğünü, dolayısıyla yaşam hakkının negatif yükümlülüğünün ihlal edildiğini iddia etmektedir.

69. Diğer yandan başvuru; olayla ilgili delillerin yeterince toplanmadığını, operasyona katılan güvenlik güçlerinin silahları ile olay yerinde ele geçen boş kovan ve mermi çekirdekleri arasında karşılaştırma amaçlı kriminal inceleme yapılmadan, güvenlik güçlerinin ellerinden svap numunesi alınmadan, fezlekede anlatılan olayın gelişimi ile yakınlarının üzerinde tespit edilen mermi giriş-çıkış deliklerinin yerlerinin uyum göstermediği, dolayısıyla yakınlarının kasten öldürüldüğü iddiası gözetilmeden ve iddialarına konu hususların aydınlatılması için olay yerinde uygulamalı keşif işlemi yapılmadan, komşuların ve çevredeki kişilerin tanık sıfatıyla beyanları alınmadan, güvenlik güçlerinin ifadeleri alınmadan, güç kullanımının mutlak zorunluluğu ve ölçülülüğü hakkında bir değerlendirme yapılmadan kovuşturmayla yer olmadığı kararı verildiğini ileri sürmektedir.

70. Başvurucular ayrıca soruşturmada kısıtlama kararı bulunması nedeniyle soruşturmaya etkili katılım sağlayamadıklarını, uzun çabalar sonucu ancak otopsi ve balistik inceleme raporlarının örneklerini temin edebildiklerini belirterek tüm nedenlerden yaşam hakkının pozitif yükümlülüğü kapsamındaki etkili soruşturma yükümlülüğünün, ayrıca adil yargılanma hakkı ile etkili başvuru hakkının ihlal edildiğini iddia etmektedir.

71. Başvurucular son olarak yakınlarının etnik kökeni nedeniyle öldürüldüğünü, aynı nedenle de olayla ilgili soruşturmanın etkili olarak yürütülmediğini ifade ederek ayrımcılık yasağının ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

2. Değerlendirme

a. Şikâyetlerin Nitelendirilmesi ve İncelemenin Kapsamı Yönünden

72. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucular tarafından Anayasa'da güvence altına alınan diğer haklar ile bağlantı kurularak ileri sürülen iddiaların Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkı kapsamında olduğu değerlendirilmiş ve inceleme bu kapsamda yapılmıştır.

73. Kamu görevlilerinin güç kullanması sonucu gerçekleştiği iddia edilen ölüm olaylarının da şüphesiz devletin sahip olduğu *hiçbir bireyin yaşamına son vermeme* negatif yükümlülüğü kapsamında incelenmesi gerekmektedir. Bu yükümlülük hem kasıtlı bir biçimde öldürmeyi hem de kasıt olmaksızın ölümle sonuçlanan güç kullanımını içermektedir (*Cemil Danışman*, B. No: 2013/6319, 16/7/2014, § 44).

74. Anayasa Mahkemesinin bu konuda daha önce vermiş olduğu kararları birlikte değerlendirildiğinde kolluk görevlilerinin ancak Anayasa'da belirtilen amaçlara ulaşmak adına başka bir çarenin kalmadığı *zorunlu durumlarda* silah kullanabilecekleri söylenebilecektir (*Cemil Danışman*, §§ 45-49). Ayrıca silah kullanılarak ulaşılmak istenen amaç ile karşı karşıya kalınan güçte nispeten *ölçülü* olma şartı bulunmaktadır (*Cemil Danışman*, § 50).

75. Anayasa Mahkemesi, ölümle sonuçlanabilecek kuvvet kullanımının zorunlu olduğu hâllerde bunun gerekli ve ölçülü olup olmadığının çok sıkı şekilde denetlenmesi gerektiğini vurgulamaktadır (*İpek Deniz ve diğerleri*, B. No: 2013/1595, 21/4/2016, § 117).

76. Diğer bir ifadeyle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının ihlal edildiği iddia edildiğinde Anayasa Mahkemesi, bu konu hakkında tam bir inceleme yapmalıdır (*Hamdiye Aslan*, B. No: 2013/2015, 4/11/2015, § 93).

77. Bununla birlikte tam bir inceleme yapılarak iddia edilen olayların gerçekliğinin tespit edilebilmesi için her türlü şüpheden uzak, makul kanıtların varlığı gerekir. Bu nitelikteki bir kanıt yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilemeyen birtakım karinelere de oluşabilir (*Hıdır Öztürk ve Dilif Öztürk*, B. No: 2013/7832, 21/4/2016, § 107).

78. Kamu görevlilerinin güç kullanımına ilişkin eylemlerinin bu konuda değerlendirmesi yapılırken sadece fiilen gücü kullanan görevlilerin eylemlerinin değil söz konusu eylemlerin planlanması ve kontrolü dâhil olayın bütün aşamalarının dikkate alınması gerekmektedir (*Cemil Danışman*, § 57). Bu nedenle ölümle sonuçlanan olayın gerçekleşme şartlarının dikkate alınması, yaşamını kaybeden kişinin önceki eylemlerinin ve kendisinin yarattığı tehlikenin de değerlendirilmesi gerekir (*Cemil Danışman*, § 63).

79. Somut olayda başvuruya konu ceza soruşturmasında yer alan bilgi ve belgeler, yaşam hakkının etkili soruşturma yükümlülüğü açısından inceleme yapılırken ayrıntılı olarak değinilecek nedenlerle yaşam hakkının maddi boyutunun ihlal edilip edilmediği konusunda bir değerlendirme yapılmasına imkân sağlayacak nitelikte veri içermemektedir. Başka bir deyişle ölümü çevreleyen koşullar yani müteveffanın ölümü ile sonuçlanan operasyonun planlanması ve kontrolüne dair tüm bilgiler ile güvenlik güçleri tarafından hangi koşullarda ateş edildiğine dair bilgilerin olaydaki güç kullanımının *mutlak zorunlu ve ölçülü* olup olmadığının değerlendirilebileceği biçimde, tartışmasız olarak adli makamlar tarafından ortaya konup belirlenememesi nedeniyle Anayasa Mahkemesi tarafından negatif yükümlülüğün, özellikle güç kullanımının *ölçülülüğü* bakımından ihlal edildiği iddiasının bu aşamada net bir biçimde değerlendirilmesi mümkün değildir.

80. Bu nedenle inceleme sadece olaya ilişkin etkili soruşturma yükümlülüğünün yerine getirilip getirilemediğinin belirlenmesi ile sınırlı olarak, yaşam hakkının etkili soruşturma yükümlülüğüne ilişkin usul boyutuna hasredilerek yapılmıştır.

Kadir ÖZKAYA bu görüşe katılmamıştır.

b. Kabul Edilebilirlik Yönünden

81. Anayasa'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı*" kenar başlıklı 17. maddesinin ilgili fıkraları şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

...

Meşrû müdafaa hali, yakalama ve tutuklama kararlarının yerine getirilmesi, bir tutuklu veya hükümlünün kaçmasının önlenmesi, bir ayaklanma veya isyanın bastırılması, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerde yetkili merciin verdiği emirlerin uygulanması sırasında silah kullanılmasına kanunun cevaz verdiği zorunlu durumlarda meydana gelen öldürme fiilleri, birinci fıkra hükmü dışındadır.

82. Anayasa'nın "*Devletin temel amaç ve görevleri*" kenar başlıklı 5. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Devletin temel amaç ve görevleri, ... Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır."

83. Yaşam hakkının doğal niteliği gereği, yaşamını kaybeden kişi açısından bu hakka yönelik bir başvuru ancak yaşanan ölüm olayı nedeniyle ölen kişinin mağdur olan yakınları tarafından yapılabilecektir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, B. No: 2012/752, 17/9/2013, § 41). Başvuru konusu olayda başvurucular, müteveffanın ebeveynleri ve kardeşleridir. Bu nedenle başvuruda başvuru ehliyeti açısından bir eksiklik bulunmamaktadır.

84. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

c. Esas Yönünden

i. Genel İlkeler

85. Anayasa'nın 17. maddesinde düzenlenen yaşam hakkı, Anayasa'nın 5. maddesiyle birlikte değerlendirildiğinde devlete pozitif ve negatif ödevler yükler (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 50).

86. Yaşam hakkına ilişkin negatif yükümlülük kapsamında kamusal bir yetkiyle güç kullanan görevlilerin kasıtlı ve hukuka aykırı bir şekilde hiçbir bireyin yaşamına son vermeme ödevi bulunmaktadır (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 51).

87. Yaşam hakkı kapsamındaki devletin pozitif yükümlülüğü kapsamında etkili soruşturma yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu soruşturmanın temel amacı, yaşam hakkını koruyan hukukun etkili bir şekilde uygulanmasını ve kamu görevlilerinin müdahalesiyle veya onların sorumlulukları altında meydana gelen veya diğer bireylerin fiilleriyle gerçekleşen ölümler nedeniyle sorumluların hesap vermelerini sağlamaktır (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 54).

88. Bu usul yükümlülüğünün gerektiği şekilde yerine getirilmemesi hâlinde devletin negatif ve pozitif yükümlülüklerine gerçekten uyup uymadığı tespit edilemez. Bu nedenle devletin bu madde kapsamındaki negatif ve pozitif yükümlülüklerinin güvencesini, soruşturma yükümlülüğü oluşturmaktadır (*Salih Akkuş*, B. No: 2012/1017, 18/9/2013, § 29).

89. Bir devlet görevlisi ya da üçüncü kişi tarafından hukuka aykırı olarak ve Anayasa'nın 17. maddesini ihlal eder biçimde bir muameleye tabi tutulduğuna ilişkin savunulabilir bir iddiasının bulunması hâlinde Anayasa'nın 17. maddesi -"Devletin temel amaç ve görevleri" kenar başlıklı 5. maddedeki genel yükümlülükle birlikte yorumlandığında- etkili resmî bir soruşturmanın yapılmasını gerektirmektedir (*Tahir Canan*, § 25). Bu tür olaylarda yürütülen idari ve hukuki soruşturmalar ve davalar sonucunda sadece tazminat ödenmesi, bu hak ihlalini gidermek ve mağdur sıfatını ortadan kaldırmak için yeterli değildir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 55).

90. Ceza soruşturmasının etkili olması için soruşturma makamlarının resen harekete geçerek ölüm olayını aydınlayabilecek ve sorumluların belirlenmesini sağlayabilecek bütün delilleri tespit etmeleri gerekir. Soruşturmada ölüm olayının nedeninin veya sorumlu kişilerin belirlenmesi imkânını zayıflatan bir eksiklik, etkili soruşturma yükümlülüğüne aykırılık oluşturabilir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 57).

91. Bu kapsamda yetkililer, diğer deliller yanında görgü tanıklarının ifadeleri ile kriminalistik bilirkişi incelemeleri dâhil söz konusu olayla ilgili kanıtları toplamak için alabilecekleri bütün makul tedbirleri almalıdır (*Doğan Demirhan*, B. No: 2013/3908, 6/1/2016, § 68).

92. Soruşturmanın etkililiğini sağlayan en alt seviyedeki inceleme, başvuruya konu soruşturmanın kendine özgü koşullarına göre değişir. Bu koşullar, ilgili bütün olay ve olgular

temelinde ve soruşturmanın pratik gerçekleri gözönünde bulundurularak değerlendirilir. Bu nedenle soruşturmanın etkililiği bakımından her olayda geçerli olmak üzere bir asgari soruşturma işlemler listesi veya benzeri bir asgari ölçüt belirlemek mümkün değildir (*Fahriye Erkek ve diğerleri*, B. No: 2013/4668, 16/9/2015, § 68).

93. Ceza soruşturmasının etkililiğini sağlayacak hususlardan biri de fiilen hesap verilebilirliği sağlamak için soruşturma sürecinin kamu denetimine açık olmasıdır. Ayrıca her olayda, ölen kişinin yakınlarının meşru menfaatlerini korumak için bu sürece gerekli olduğu ölçüde katılmaları sağlanmalıdır (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 58).

94. Ancak bahsedilen husustan, soruşturmanın başından sonuna kadar mutlaka kamuya açık bir şekilde yürütülmesi gerektiği ve soruşturma makamlarının ölenin yakınlarınca talep edilen her soruşturma tedbirini mutlaka almak zorunda oldukları gibi bir anlam çıkarılmamalıdır. Zira üçüncü şahısların temel haklarını korumak, kamu menfaatini gözetmek veya adli makamların soruşturma yaparken başvurdukları yöntemleri güvence altına almak gibi amaçlarla soruşturma aşamasında bazı delillere erişim yönünden kısıtlama getirilmesi gerekebilir (AYM, E.2014/195, K.2015/116, 23/12/2015, § 107).

95. Ayrıca kamu görevlilerinin güç kullanımı sonucu gerçekleşen ölümler yönünden soruşturmada görevli kişilerin olaylara karışan veya karıştığından şüphelenilen kişilerden bağımsız olması gerekir. Bu durum sadece hiyerarşik veya kurumsal bir bağlantı bulunmamasını değil aynı zamanda somut bir bağımsızlığı da gerektirmektedir (*Cemil Danışman*, § 96).

96. Diğer taraftan soruşturmaların makul bir sürat ve özenle yürütülmesi gerekir. Bazı durumlarda soruşturmanın ilerlemesine engel olan güçlükler bulunabilir. Ancak böyle bir durumda dahi yetkililerin süratle hareket etmeleri olayın aydınlatılabilmesi, hukukun üstünlüğüne olan inancın korunması ve hukuka aykırı eylemlere müsamaha gösterildiği veya kayıtsız kalındığı görünümü verilmemesi açısından kritik bir öneme sahiptir (*Deniz Yazıcı*, B. No: 2013/6359, 10/12/2014, § 96).

97. Son olarak etkili bir soruşturmadan söz edilebilmesi için soruşturma sonucunda alınan kararın soruşturmada elde edilen tüm bulguların kapsamlı, nesnel ve tarafsız bir analizine dayalı olması, bunun yanı sıra söz konusu kararın yaşam hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'nın aradığı zorunlu bir durumdan kaynaklanan ölçülü bir müdahale olup olmadığına yönelik bir değerlendirme içermesi de gerekmektedir (*Cemil Danışman*, § 99).

98. İfade etmek gerekir ki Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan haklar kapsamında yürütülen ceza soruşturmalarının amacı, yaşam hakkını koruyan mevzuat hükümlerinin etkili bir şekilde uygulanmasını ve sorumluların ölüm olayına ilişkin hesap vermelerini sağlamaktır. Bu, bir sonuç yükümlülüğü değil uygun araçların kullanılması yükümlülüğüdür. Diğer yandan burada yer verilen değerlendirmeler, hiçbir şekilde Anayasa'nın 17. maddesinin başvuruçulara üçüncü tarafları adli bir suç nedeniyle yargılatma ya da cezalandırma hakkı verdiği tüm yargılamaları mahkûmiyetle ya da belirli bir ceza kararıyla sonuçlandırma ödevi yüklediği anlamına gelmemektedir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 56).

99. Ayrıca belirtmelidir ki etkili soruşturma yükümlülüğü kapsamında başvuru konusu olaylar açısından yer verilen somut tespitler, hiçbir şekilde Anayasa Mahkemesince

kişilerin masumiyetine veya suçluluğuna ilişkin bir yorum yapıldığı şeklinde değerlendirilmemelidir (*Rıfat Bakır ve diğerleri*, B. No: 2013/2782, 11/3/2015, § 143).

100. Son olarak ifade etmek gerekir ki Anayasa Mahkemesinin doğrudan, ilgili soruşturma ve yargılama makamlarının yerine geçecek şekilde gerçekleşen olaylardaki delillerin değerlendirmesini kendisinin yapması söz konusu olamaz; bu konuda asıl sorumlu ve yetkili olanlar ilk elden olayları inceleyen yetkili adli ve idari mercilerdir (*Cemil Danişman*, § 58).

ii. İlkelerin Olaya Uygulanması

101. Başvurucular, yakınlarının güvenlik güçlerinin ölçsüz güç kullanımı sonucu yargısız infaz edilerek öldürüldüğünü, ölüm olayı öncesinde herhangi bir çatışma gerçekleşmediği hâlde yakınlarının güvenlik güçlerince öldürülmesinden sonra olay yerinin operasyonu gerçekleştiren güvenlik güçleri tarafından uygun biçimde kurgulandığını iddia etmektedir. Bu iddialar bakımından etkili yargısal yol olan ceza soruşturmasının soruşturma makamları tarafından Anayasa'nın 17. maddesi gereğince olayın nedeninin ve olayın gerçekleştiği koşulların belirlenmesini sağlayabilecek şekilde etkili olarak yürütülüp yürütülmediğinin yukarıda belirtilen ilkeler ışığında değerlendirilmesi gerekmektedir.

102. Bu incelemeye geçmeden önce Anayasa Mahkemesince yapılan değerlendirmelerin kişilerin masumiyetine ya da suçluluğuna ilişkin bir değerlendirme niteliği taşımadığı, olaylardaki delillerin değerlendirmesi konusunda asıl sorumlu ve yetkili olanların ilk elden olayları inceleyen yetkili adli makamların olduğu yeniden vurgulanmalıdır (bkz. §§ 99,100).

103. Bu kabul çerçevesinde, yürütülen soruşturma incelendiğinde adli makamların da kabul ettiği üzere başvurucuların yakını olan D.K. güvenlik güçleri tarafından gerçekleştirilen bir operasyon sırasında güç kullanımı sonucunda vefat etmiştir ve olayın taraflarının da bu tespite bir itirazı bulunmamaktadır.

104. Ölüm olayıyla ilgili olarak Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından derhâl ve resen soruşturma yürütülmüştür. Bu noktada Cumhuriyet Başsavcılığının resen ve derhâl harekete geçmesi soruşturmanın etkililiği adına önemli olmakla birlikte bunun tek başına yeterli olmadığı, kamu görevlilerinin silahlı güç kullandığı olaylarda bir soruşturmanın etkililiğinden söz edilebilmesi için bu soruşturmanın yasa dışı silah kullanılması sonucunda ölümlerin gerçekleşmesinin önlenmesini güvence altına alacak nitelikte kapsamlı, dikkatli ve tarafsız şekilde yürütülmesi, ayrıca olayın sebebinin aydınlatılması ve sorumluların tespiti bakımından gerekli işlemlerde bir eksiklik bulunmamasının zorunlu olduğu tekrar hatırlatılmalıdır (*Mustafa Çelik ve Siyahmet Şeran*, B. No: 2014/7227, 12/1/2017, § 107).

105. Soruşturma kapsamında nöbetçi Cumhuriyet savcısı bizzat olay yerine gelmiş, OYİ görevlileriyle birlikte gerekli incelemeleri gerçekleştirmiş ve gerçekleştirilecek soruşturma işlemlerine yönelik talimatlarını kolluk görevlilerine ilettikten sonra kendisi de olaya ve olay yerine ilişkin tutanak tutmuştur. Ayrıca ölü muayene işlemi de Cumhuriyet savcısı tarafından gerçekleştirilmiştir (bkz. §§ 15, 16,18).

106. Cumhuriyet Başsavcılığının olaydan bir gün sonra talep etmesi üzerine Hâkimlik tarafından soruşturma dosyasında kısıtlama kararı verilmiştir (bkz. § 21). Bu noktada başvurucuların bu karar nedeniyle soruşturmaya etkili katılım sağlayamadıkları iddiası bulunmaktadır.

107. *Genel İlkeler* kısmında belirtildiği üzere (bkz. § 93) soruşturmanın etkili yürütülmesindeki unsurlardan biri de ölen kişinin yakınlarının meşru menfaatlerini korumak için bu sürece *gerekli olduğu ölçüde* katılmalarının sağlanmasıdır. Belirtmek gerekir ki katılımın etkililiğinin seviyesi, başvuruya konu soruşturma ve kovuşturmanın kendine özgü koşullarına göre değişebilmektedir.

108. Yürütülen soruşturmada kısıtlılık kararının sebebinin silahlı terör örgütünün faaliyetleri çerçevesinde D.K. ile eylem birliği içinde oldukları ve güvenlik güçlerine silahlı eylem hazırlığı içinde buldukları yönünde haklarında istihbari bilgiler bulunan diğer şüpheliler hakkındaki soruşturmanın devam etmesi olduğu görülmektedir. Dosya kapsamındaki bilgi ve belgelerde başvuru sahiplerinin söz konusu karara itiraz ettikleri yönünde bir veriye rastlanmamıştır.

109. Yukarıda da ifade edildiği üzere (bkz. §§ 54, 94) soruşturma dosyasında üçüncü kişilere ya da başka soruşturmalara zarar verebilecek hassas bilgiler bulunması hâlinde soruşturma belgelerinin açıklanması veya yayımlanması mutlak bir gereklilik olarak değerlendirilemez.

110. Öte yandan 5271 sayılı Kanun'un 153. maddesinin üçüncü fıkrasında müdafinin inceleme yetkisinin sınırlanamayacağı belgeler belirtilmiş olup başvuru sahiplerinin soruşturma devam ederken, 30/12/2015 tarihinde otopsi ve balistik inceleme raporunun örneğini temin ettikleri anlaşılmaktadır.

111. Soruşturma dosyasındaki belgelerin incelenmesi neticesinde başvuru sahiplerinin soruşturmanın seyrini değiştirebilecek nitelikteki itirazları, varsa bunları ileri sürebilmelerini sağlayabilecek nitelikteki bilgileri içeren otopsi ve balistik inceleme raporlarını soruşturma devam ederken temin edebildikleri (bkz. § 30), bu raporlardaki bilgilere dayalı olarak güç kullanan güvenlik güçleri hakkında olayla ilgili iddialarını içeren detaylı bir suç duyurusu dilekçesini Cumhuriyet Başsavcılığına sunabildikleri (bkz. § 31) ve soruşturma sonucunda verilen kovuşturmaya yer olmadığı kararına da ayrıntılı bir dilekçeyle itiraz edebildikleri (bkz. § 35) gözetildiğinde silahlı terör örgütünün faaliyetlerine ilişkin olarak yürütülen ve diğer soruşturmaların selameti açısından hassas bilgiler içeren soruşturma dosyasındaki belgeler yönünden kısıtlama kararı verilmesi nedeniyle başvuru sahiplerinin soruşturmaya *gerekli olduğu ölçüde* katılmadıklarını söylemenin mümkün olmadığı değerlendirilmiştir.

112. Diğer yandan başvuru sahiplerinin; gerçekte bir çatışma yaşanmadığı hâlde yakınlarının öldürüldüğü, sonrasında da güvenlik güçlerince olay yerinin ve olayın kurgulandığı, güvenlik güçlerince meşru müdafaa hâli olmadığı hâlde ölçüsüz güç kullanıldığı, operasyona katılan güvenlik güçlerinin, operasyona tanık olan veya ev aramasında bulunan komşuların ifade ve beyanlarının alınmadığı, operasyona katılan güvenlik güçlerinin silahları ile olay yerinden elde edilen mermi kovan ve çekirdekleri üzerinde karşılaştırmalı inceleme yaptırılmadığı, yakınlarına isabet eden mermilerin sayısı, mermi çekirdeği giriş-çıkış deliği yönü ve mermilerin vücuda isabet yerleri ile fezlekede anlatılan olayın gerçekleşme şeklinin uyumsuz olduğu, dolayısıyla bu hususların tespiti açısından olay yerinde uygulamalı keşif yapılmadan ve tüm bu veriler değerlendirilmeden, güvenlik güçleri tarafından kullanılan gücün mutlak zorunlu ve ölçülü olup olmadığına ilişkin bir değerlendirme yapılmadan, güvenlik güçlerinin olayın gerçekleşme şartlarıyla ilgili açıklamalarını kabul ederek Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından kovuşturmaya yer olmadığına karar verildiği iddiaları bulunmaktadır.

113. Operasyonu gerçekleştiren güvenlik güçleri tarafından tutulan olay tutanağı (bkz. §§ 12, 13) ve düzenlenen fezlekeye göre (bkz. § 26) ise güvenlik güçleri tarafından D.K.nın bulunduğu dairenin kapısı kırılarak açılmaya çalışıldığı sırada içeriden silah kurma mekanizması sesi gelmiş, içeri girilerek şahsa ikaz yapıldıktan sonra koridorda ilerlendiği sırada koridorun solundaki odadan D.K. tarafından güvenlik güçlerine ateş edilmiş, güvenlik güçleri tarafından yeniden gerekli ikaz yapıldığı hâlde D.K. tarafından yeniden birkaç kez ateş edilmesi üzerine odada yatağı kendisine mevzi yapan D.K. ya teslim olması yönünde bir ikaz yapılmış, ölenin kendilerine tekrar tabanca doğrultması nedeniyle güvenlik güçleri tarafından D.K.ya ateş edilmiştir. Sonrasında D.K.ya güvenli mesafeden yaklaşıldığında yeniden yanındaki tabancayı almaya teşebbüs ettiği görülünce önce uyarıda bulunulmuş, eylemine devam etmeye çalışması üzerine müteveffaya tekrar ateş edilmiştir.

114. Yukarıda *Olaylar ve Olgular* bölümünde ayrıntılı olarak yer verildiği üzere olayın gelişimi ve gerçekleşme koşulları bakımından güvenlik güçleri tarafından düzenlenen belgelerle başvuruçuların iddiaları arasında büyük farklılıklar bulunmaktadır. Bu her zaman mümkün olabilen bir durum gibi görünse de somut başvuru, kamu görevlilerinin güç kullanımı neticesinde gerçekleşen bir ölüm olayına ilişkin olduğundan başvuruçuların iddialarının öncelikle soruşturmanın güç kullanan kamu görevlilerinden bağımsız olarak ve tarafsız biçimde yürütülüp yürütülmediği yönünden, devamında ise soruşturmanın olayın ne şekilde gerçekleştiğini ortaya koyabilecek tüm delillerin toplanıp toplanmadığı, soruşturma sonucunda alınan kararın soruşturmada elde edilen tüm bulguların kapsamlı, nesnel ve tarafsız bir analizine dayalı olup olmadığı, bunun yanı sıra soruşturma sonucunda verilen kararın yaşam hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'nın aradığı zorunlu bir durumdan kaynaklanan ölçülü bir müdahale olup olmadığına yönelik bir değerlendirme içerip içermediği hususları açısından irdelenmesi gerekmektedir.

115. Soruşturma kapsamında yürütülen işlemlere soruşturmanın bağımsız ve tarafsız yürütülmesi gerekliliği yönünden bakıldığında Cumhuriyet savcısının olay yerine bizzat gelerek OYİ görevlileriyle birlikte olay yerini incelediği, OYİ görevlileri ile diğer kolluk görevlilerine yapılması gereken soruşturma işlemleri hakkındaki talimatlarını iletmediği, tüm bu hususlara dair bizzat tutanak tuttuğu görülmektedir. Soruşturma kapsamında yürütülen işlemlere dâhil olan polis memurları olaya karışmayan memurlar olup Cumhuriyet savcısının talimatı ve bilgisi dâhilinde işlemlerini yürütmüşlerdir. Cumhuriyet savcıları, adli kolluk işlemleri kapsamında ceza soruşturmalarına katılan polislerin hiyerarşik amiridir. Bu nedenle başvuru konusu olay açısından polislerin soruşturma işlemlerinde görev almaları kural olarak kurumsal ve hiyerarşik açıdan yürütülen soruşturmanın bağımsızlığına halel getirmeyecektir (Benzer yönde değerlendirme için bkz. *Cemil Danışman*, § 103).

116. Olay yeri incelemesinin ve olay yerindeki maddi delillerin toplanması işleminin olaya karışmayan ve OYİ konusunda uzman olan OYİ görevlileri tarafından gerçekleştirildiği, bu süreçte fotoğraf çekimi ve kamera kaydı yapıldığı anlaşılmaktadır. Diğer yandan ele geçirilen silahlar, boş kovanlar, D.K.nın giysileri ve diğer tüm deliller üzerindeki kriminal incelemelerin olaya karışmayan ve yine bu incelemelerde uzmanlaşmış Kriminal Polis Laboratuvarı tarafından yapıldığı görülmektedir. Söz konusu kurumların incelemelerini gerçekleştirirken bağımsız ve tarafsız davrandıklarından kuşku duyulmasını gerektirecek bir bulguya rastlanmamıştır.

117. Diğer taraftan operasyonun emniyet birimleri tarafından gerçekleştirilmiş olması nedeniyle olaya ilişkin bilgi ve belgelerin ilgili emniyet birimi tarafından iletilmesinin de soruşturmanın olağan bir gereği olduğu ifade edilmelidir.

118. Ayrıca D.K.nın Adli Tıp Kurumu tarafından otopsisinin gerçekleştirildiği ve sonucunda ayrıntılı bir otopsi raporu düzenlendiği hususu yukarıda belirtilen hususlarla birlikte değerlendirildiğinde yürütülen soruşturmanın özel koşulları açısından soruşturmanın bağımsızlığı ve tarafsızlığı noktasında herhangi bir eksikliğin bulunmadığına kanaat getirilmiştir.

119. Bir sonraki aşamada soruşturmada olayın aydınlatılması ve sorumluların belirlenmesi bakımından delillerin toplanması adına gerekli tüm makul tedbirlerin alınıp alınmadığı ve bu bakımdan gerçekleştirilen işlemlerde soruşturmanın derinliği ve ciddiyeti üzerinde etki gösteren bir eksikliğin bulunup bulunmadığı, ayrıca soruşturma sonucunda alınan kararın soruşturmada elde edilen tüm bulguların kapsamlı, nesnel ve tarafsız bir analizine dayalı olup olmadığı, neticede de adli makamlarca verilen kararın yaşam hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'nın aradığı zorunlu bir durumdan kaynaklanan, ölçülü bir müdahale olup olmadığına yönelik bir değerlendirme içerip içermediği yönlerinden inceleme yapılmalıdır.

120. Soruşturma kapsamında gerçekleştirilen D.K.nın otopsi işlemi sonucunda ayrıntılı bir otopsi tutanağı düzenlenmiştir. Söz konusu raporda, D.K.nın baş kısmındaki mermi çekirdeği giriş yarasının çevresinde is bulaşığı olduğu ve bu yaraya sebebiyet veren atışın bitişiğe yakın atış mesafesinde yapıldığı, diğer atışların ise bitişik atış mesafesi dışında bir mesafeden yapıldığı, kesin atış mesafelerinin tespiti için D.K.nın olay anında üzerinde bulunan kıyafetlerinin incelenmek üzere gönderilmesi gerektiği, ayrıca D.K.nın vücudunda yirmi beş adet ateşli silah mermi yarası bulunduğu, bunların yirmi birinin tek başına öldürücü nitelikte olduğu, diğer dördünün ise öldürücü nitelikte olmadığı yönünde tespitler bulunmaktadır (bkz. § 17).

121. D.K.nın kıyafetleri üzerinde yapılan kriminal inceleme sonucunda ise hırkasının ön tarafının üzerindeki bir adet mermi deliği ile hırkasının arka tarafındaki on yedi adet mermi deliğinin uzak atış sonucu meydana gelen giriş deliği olduğu, pantolonunun ön tarafındaki bir adet mermi deliği ile pantolonunun arka tarafındaki bir adet mermi deliğinin aynı şekilde uzak atış sonucu meydana gelen giriş deliği olduğu tespit edilmiştir. Hırkanın ön tarafındaki yedi mermi deliği, hırkanın arka tarafındaki iki mermi deliği ve pantolonunun ön ve arkasındaki toplam on altı mermi deliği üzerinde ise atış artığına rastlanmadığından atış mesafesi ve yönü hakkında herhangi bir kanaat bildirilememiştir. Ayrıca incelemede hırkanın her iki kol ağzında atış artıklarına rastlanmıştır. Aynı incelemeye göre D.K.nın her iki el iç ve dışından alınan svap numunelerinde atış artıkları tespit edilmiştir (bkz. § 24).

122. Diğer yandan olay yerinden elde edilen üç silah üzerinde yapılan parmak izi incelemesinde tabancalar üzerinde herhangi bir iz rastlanmamıştır (bkz. § 27).

123. Güvenlik güçleri tarafından düzenlenen fezlekede gerçekleşen çatışma sırasında D.K.nın silahından çıkan merminin isabet ettiği belirtilen silah aparatı üzerinde yapılan incelemelerde ise aparatta atış artığı bulunduğu ve aparat üzerinde oluşan iz niteliği tam olarak belirlenemeyen, yüksek hızlı mermi çekirdeği gibi bir cismin çarpması nedeniyle oluşabileceği belirtilmiştir (bkz. § 25).

124. OYİ görevlileri tarafından düzenlenen tutanakta; olayın gerçekleştiği yatak odasında çok sayıda mermi kovana, deforme mermi çekirdeği, mermi çekirdeği gömleği olduğu, yatak odası kapısı ve duvar üzerinde mermi isabet izlerinin bulunduğu ve bu izlerin incelenmesi neticesinde oda kapısı ve duvar üzerindeki iki mermi izinin odanın içinden dışına

yapılan atış sonucu, oda kapısı üzerindeki sekiz mermi izinin ise dışarıdan içeriye yapılan atış sonucu oluştuğu tespitlerine yer verilmiştir (bkz. § 18).

125. Olay yerinde gerçekleştirilen arama neticesinde biri D.K.nın vefatı sonrası yanında, diğeri vücudunun altında, bir diğeri ise evin diğer odalarında olmak üzere toplam üç adet tabanca ele geçirilmiştir (bkz. § 19). Söz konusu tabancalar ve olay yerinden elde edilen mermi kovanları, mermi çekirdekleri ve mermi gömlekleri kriminal incelemeye gönderilmiştir (bkz. § 19). Söz konusu inceleme sonucu düzenlenen raporda; 7.65 mm çaplı Browning tipli 3 adet kovan, aynı tipte 1 adet mermi çekirdeği parçası ve aynı çap ve tipte bir adet mermi çekirdeği gömleği parçasının olay yerinde ele geçen üç tabancadan biri olan Pietro Beretta ibareli silahtan atıldığı ifade edilmiştir. Raporda ayrıca inceleme için gönderilen altmış sekiz kovan, otuz iki adet deforme mermi çekirdeği ve üzerinde yiv ve set izleri bulunan dört mermi çekirdeği gömleği parçasının inceleme için gönderilen üç tabancadan -arasında çap ve tip farkı olması nedeniyle- atılmasının mümkün olmadığı, 9 mm çaplı, Parabellum tipi fişek atar silahtan atılmış olduğu ve olayla ilgili olarak elde edilecek silahların iletilmesi hâlinde mukayeseli inceleme yapılabileceği belirtilmiştir.

126. Anayasa Mahkemesince yapılan değerlendirmelerin kişilerin masumiyetine ya da suçluluğuna ilişkin bir değerlendirme niteliği taşımadığı, olaylardaki delillerin değerlendirmesi konusunda asıl sorumlu ve yetkili olanların ilk elden olayları inceleyen yetkili adli makamların olduğu benimsenerek yapılan incelemede, yukarıda belirtilen soruşturma işlemleri birlikte değerlendirilmek suretiyle gerçekleştirilen bir operasyon sırasındaki güç kullanımı sonucu vefat eden D.K.nın olayın gerçekleştiği evde tek başına olduğu, dolayısıyla güvenlik güçleri dışında olayın gerçekleşme koşulları hakkında bilgisi olan başka kişiler olmadığı gözetildiğinde adli makamlar tarafından olayın gerçekleşme koşulları hakkında münhasıran bilgi sahibi olan ve güç kullanımını gerçekleştiren güvenlik güçlerinin bu konudaki beyanlarına başvurulmaması ilk bakışta bir eksiklik olarak göze çarpmaktadır.

127. Aynı şekilde Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından operasyonun gerçekleştirilmesi aşamasına ilişkin bilgisi olabileceği değerlendirilen komşular ya da çevrede bulunan şahısların tespiti yönünde bir çalışma yapılmamış, soruşturma kapsamında tanık beyanına başvurulmamıştır. Bu doğrultuda olay sonrasında Cumhuriyet savcısı ve OYİ görevlileri tarafından olay yeri incelendiği sırada *hazırın* olarak bulunan M.K.nın da tanık olarak beyanına başvurulmamıştır.

128. Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından operasyonun planlanması ve gerçekleştirilmesi aşamalarına ilişkin bilgilerin ayrıntılı olarak bilinmesi, operasyon sırasında kullanılan gücün *mutlak zorunlu ve ölçülü* olması ilkeleri yönünden değerlendirilebilmesi için elzemdir. Bu açıdan Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından bu hususlarda bilgisi bulunan tüm ilgililerin (şüpheli/tanık) tespit edilerek bilgilerine başvurulması soruşturmanın etkili yürütülmesi açısından önem arz etmektedir.

129. Güvenlik güçlerinin karıştığı olaylardaki bu tür eksiklikler, mağdurlarda ve genel olarak toplumda kolluk görevlilerinin eylemlerinden -adli makamlar dâhil olmak üzere- kimseye karşı sorumlu olmadıkları bir otorite boşluğu içinde hareket ettikleri ve soruşturmalarda gerekli özenin gösterilmediği düşüncesinin oluşmasına da yol açabilmektedir (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. *Cembeli Erdem*, B. No: 2014/19077, 18/4/2018, § 132).

130. Öte yandan başvurucuların kızlarının ölçsüz biçimde güç kullanılarak, çatışma olmadığı hâlde yargısız infaz edilerek öldürüldüğü, güvenlik güçlerinin olayın gerçekleşmesine dair anlatımlarıyla yakınlarının vücudunda tespit edilen mermi giriş-çıkış sayısı ve yönleri arasında uyumsuzluk olduğu iddiaları bulunduğu, soruşturma sırasında olayın aydınlatılması için kendilerinin de katılımıyla olay yerinde keşif ve canlandırma işlemi gerçekleştirilmesi talebini adli makamlara ilettikleri görülmüştür.

131. Bu bakımdan otopsi işlemi sonucunda D.K.nın baş bölgesinden bir kez, bitişğe yakın atışla vurulduğunun, ayrıca vücudunda tespit edilen, uzak mesafeden atılan yirmi beş mermi yarasından yirmi birinin tek başına öldürücü nitelikte olduğunun tespit edilmesi (bkz. § 17), diğer yandan olay yerinden elde edilen ve D.K.nın sağ/sol el iç/dış svap numunelerinin incelenmesinde atış artığı tespit edilmesine göre çatışma sırasında en az bir tanesinin D.K. tarafından kullanılmış olduğu değerlendirilen tabancalar üzerinde yapılan kriminal incelemede tabancaların hiçbirinde D.K.nın parmak izine rastlanmamış olması (bkz. § 27), güvenlik güçleri uhdesindeki silah aparatında mermi değmesi sonucu oluşabileceği değerlendirilen biz iz bulunması, yine D.K.nın olay sırasında üzerinde bulunan giysileri üzerinde yapılan kriminal incelemede ölenin hırkasının sırt kısmında on yedi adet, uzak atış mesafesinde yapılmış mermi giriş deliği bulunduğunun tespit edilmiş olması (bkz. § 24), D.K.nın vücudundaki mermi izlerinin yerleriyle çatışma sırasında D.K.nın odadaki yatağın arkasında mevzilendiği açıklamasının uygunluğunun denetlenmesinin gerekebileceği hususları karşısında olayın gerçekleştiği koşulların tartışmasız olarak belirlenmesini sağlamada oldukça önem arz ettiği açık olan uygulamalı keşif işleminin Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından gerçekleştirilmemesi soruşturmanın etkililiğini zedeleyen unsurlar olarak göze çarpmaktadır.

132. Olay yerinde uygulamalı keşif gerçekleştirilmesinin olayın gerçekleşme şartlarına ilişkin başvurucuların iddiaları ile güvenlik güçlerinin açıklamaları arasındaki çelişkiyi giderebileceği, aynı zamanda adli makamlara soruşturma neticesinde verecekleri kararda olayda gerçekleşen güç kullanımının *mutlak zorunlu* ve özellikle de *ölçülülü* olup olmadığı açısından sağlıklı bir değerlendirme yapmalarına imkân sağlayacağı değerlendirilmektedir.

133. Tüm bunlar dışında soruşturmanın etkililiğini zedeleyen bir diğer eksiklik ise olay yerinden elde edilen altmış sekiz boş kovan, otuz iki deforme mermi çekirdeği ve dört mermi çekirdeği gömleği parçasının 9 mm'lik Parabellum tipi silahtan atılmış olduğu ve olayla ilgili olarak elde edilecek silahlarla birlikte tekrar gönderilmesi durumunda mukayeseli bir inceleme yapılabileceği kriminal inceleme raporunda belirtildiği hâlde (bkz. §§ 19, 125) Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından bu yönde bir ekspertiz raporunun temin edilmemesidir. Söz konusu inceleme sırasında kaç mermi kovanının hangi silahtan ve kim tarafından atıldığı tespit edilebilecek, bu bilgi uygulamalı keşif işlemindekine benzer biçimde adli makamlara soruşturma neticesinde verecekleri kararda olayda gerçekleşen güç kullanımının *mutlak zorunlu* ve özellikle de *ölçülülü* olup olmadığı açısından sağlıklı bir değerlendirme yapmalarına imkân sağlayabilecektir.

134. Anayasa'nın 17. maddesi gereğince yürütülecek soruşturmalarda, soruşturma makamlarının olayın gelişimine ve delillerin elde edilmesine ilişkin olarak ölen kişinin yakınlarının soruşturma kapsamında her türlü iddialarını ve taleplerini karşılama zorunluluğu bulunmamaktadır. Soruşturma kapsamında yürütülecek soruşturma işlemlerinin belirleyicisi yetkili soruşturma makamlarıdır (*Yavuz Durmuş ve diğerleri*, B. No: 2013/6574, 16/12/2015, § 62).

135. Fakat daha önce de belirtildiği üzere (bkz. § 97) soruşturma sonucunda verilen kararın yaşam hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'nın aradığı zorunlu bir durumdan kaynaklanan ölçülü bir müdahale olup olmadığına yönelik bir değerlendirme içermesi de gerekmektedir. Bu noktada Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından olayla ilgili olarak verilen kovuşturmayla yer olmadığı kararında "*güvenlik güçlerinin meşru savunma koşulları altında hareket ettikleri, kendilerine karşı gerçekleştirilen saldırıyı ortadan kaldırmak amacıyla eylemlerini gerçekleştirdikleri, ayrıca Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun 16. Maddesinde düzenlenen silah kullanma şartlarının olayda gerçekleştiği, polisin silah kullanmadan önce ölene karşı duyabileceği şekilde 'teslim ol' çağrısında buldukları, ölenin bu çağrıya uymayarak görevli polisler için doğru ateş ettiği, olayda hukuka aykırı herhangi bir eylemin söz konusu olmadığı*" gerekçesine yer verilmiştir.

136. Cumhuriyet Başsavcılığının söz konusu kararında, güvenlik güçlerinin silah kullanımının yasal sınırlar (meşru savunma) içinde gerçekleşip gerçekleşmediğine ilişkin bir değerlendirme yapıldığı fakat bu değerlendirme yapılırken konu hakkındaki yasal mevzuat ve güç kullanımında aranan *mutlak zorunluluk* ve *ölçülülük* kriterlerinin olayda söz konusu olup olmadığına ayrıntılı olarak incelenmediği görülmektedir (bkz. § 33). Anayasa Mahkemesi söz konusu eksikliğin yukarıda ayrıntılı olarak değinilen soruşturma işlemlerindeki eksikliklerden kaynaklandığını değerlendirmektedir. Söz konusu eksiklikler nedeniyle Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından verilen karar Anayasa'nın aradığı *zorunlu bir durumdan kaynaklanan ölçülü bir müdahale olup olmadığına* yönelik olarak yapılması gereken bir değerlendirmenin tüm gereklerini de karşılar nitelikte değildir. Aynı şekilde Hâkimlik tarafından verilen kovuşturmayla yer olmadığına karşı yapılan itirazın reddine ilişkin kararda da bu yönde bir değerlendirme bulunmamaktadır.

137. Anayasa Mahkemesi, görevi olmadığından değerlendirmelerinde belirtilen hususlarda araştırma yapılması hâlinde başvuruya konu davanın nasıl sonuçlanacağı ile ilgilenmemektedir. Anayasa Mahkemesinin görevi, soruşturma makamlarının Anayasa'nın 17. maddesi ile öngörülen derinlikli ve özenli inceleme yükümlülüğünü yerine getirip getirmediğini ya da ne ölçüde getirdiğini belirlemekten ibarettir (*İpek Deniz ve diğerleri*, § 169).

138. Soruşturmanın etkililiği bakımından değerlendirilecek son husus ise soruşturmanın makul süratle tamamlanıp tamamlanmadığıdır. 3/12/2015 tarihinde gerçekleşen olayla ilgili olarak Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 6/4/2016 tarihinde kovuşturmayla yer olmadığı kararı verilmiş, karara karşı yapılan itiraz ise 24/5/2016 tarihinde Hâkimlik tarafından reddedilmiştir. Soruşturma sürecinde birçok ekspertiz raporu temin edildiği gözetildiğinde soruşturmanın altı aya yakın sürede sonuçlandırılmasının soruşturmanın etkililiği açısından bir sorun teşkil etmediği değerlendirilmiştir.

139. Yukarıda ayrıntılı olarak açıklanan gerekçelerle, yürütülen soruşturmanın Anayasa'nın 17. maddesinin gereklerine cevap verebilecek nitelikte olmaması nedeniyle olayla ilgili etkili bir soruşturma yürütülmemeyerek yaşam hakkının usul yönünün ihlaline sebep olduğu kanaatine varılmıştır.

140. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşama hakkının usul yönünün ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

141. 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı ve (2) numaralı fıkrası şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvuru hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...”

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuru lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

142. Başvurucular ihlalin tespiti, soruşturmanın yenilenmesi, asgari ücret hesabı üzerinden Fransız Yaşam Tablosu uyarınca hesaplanacak miktarda maddi tazminat, başvurucular İbrahim ve Gülçin Kortak için ayrı ayrı 200.000 TL, diğer başvurucular için ise ayrı ayrı 20.000 TL olmak üzere toplam 500.000 TL manevi tazminat ödenmesi talebinde bulunmuştur.

143. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Doğan* kararında ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağı hususunda genel ilkeler belirlenmiştir (B. No: 2014/8875, 7/6/2018, [GK]). Mahkeme diğer bir kararında ise bu ilkelerle birlikte ihlal kararının yerine getirilmemesinin sonuçlarına da değinmiş ve bu durumun ihlalin devamı anlamına geleceği gibi ilgili hakkın ikinci kez ihlal edilmesiyle sonuçlanacağına da işaret etmiştir (*Aligül Alkaya ve diğerleri*, B.No: 2016/12506, 7/11/2019).

144. Bireysel başvuru kapsamında bir temel hakkın ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural mümkün olduğunca eski hâle getirmenin, yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle ihlalin kaynağı belirlenerek devam eden ihlalin durdurulması, ihlale neden olan karar veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekmektedir (*Mehmet Doğan*, §§ 55, 57).

145. İhlalin mahkeme kararından kaynaklandığı durumlarda Anayasa Mahkemesi, 6216 sayılı Kanunun 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile İhtüzük'ün 79. maddesinin 1 numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca, ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın bir örneğinin ilgili mahkemeye gönderilmesine hükmeder. Anılan yasal düzenleme, usul hukukundaki benzer hukuki kurumlardan farklı olarak, ihlali ortadan kaldırmak amacıyla yeniden yargılama sonucunu doğuran ve bireysel başvuruya özgülenen bir giderim yolunu öngörmektedir. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi tarafından ihlal kararına bağlı olarak yeniden yargılama kararı verildiğinde, usul hukukundaki yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklı olarak ilgili mahkemenin yeniden yargılama sebebinin varlığını kabul hususunda herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla böyle bir karar kendisine ulaşan mahkemenin yasal yükümlülüğü, ilgilinin talebini beklemezsizin Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı nedeniyle yeniden yargılama kararı

vererek devam eden ihlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken işlemleri yerine getirmektedir. (Mehmet Doğan, §§ 58-59; Aligül Alkaya ve diğerleri, §§ 57-59, 66-67).

146. İncelenen başvuruda yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla ihlalin soruşturma makamının kararından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

147. Bu durumda yaşam hakkının usul boyutunun ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Yapılacak yeniden yargılama ise bireysel başvuruya özgü düzenleme içeren 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda yapılması gereken iş yeniden yargılama kararı verilerek Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar verilmesinden ibarettir. Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden yargılama (soruşturma) yapılmak üzere İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine karar verilmesi gerekmektedir.

148. Öte yandan somut olayda ihlalin tespit edilmesi ve yeniden yargılama yapılmasının başvurucuların uğradığı zararların giderilmesi bakımından yetersiz kalacağı açıktır. Dolayısıyla *eski hâle getirme* kuralı çerçevesinde ihlalin bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılabilmesi için yaşam hakkının usul boyutunun ihlali nedeniyle yalnızca ihlal tespiti ve yeniden yargılamayla giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvuruculara net 36.600 TL manevi tazminat müşterek olarak ödenmesine karar verilmesi gerekir.

149. Anayasa Mahkemesinin maddi tazminata hükmedebilmesi için başvurucuların uğradığını iddia ettiği maddi zarar ile tespit edilen ihlal arasında illiyet bağı bulunmalıdır. Başvurucuların bu konuda herhangi bir belge sunmamış olması nedeniyle maddi tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

150. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 239,50 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.714,50 TL yargılama giderinin başvuruculara müştereken ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *kişi bakımından yetkisizlik* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

B. 1. Yaşam hakkının maddi boyutunun ihlal edildiğine ilişkin iddianın incelenmesine GEREK BULUNMADIĞINA Kadir ÖZKAYA'nın karşılığı ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. Yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

C. Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasında güvence altına alınan yaşam hakkının usul boyutunun İHLAL EDİLDİĞİNE OYBİRLİĞİYLE,

Başvuru Numarası : 2016/14603

Karar Tarihi : 10/12/2019

D. Yaşam hakkının usul boyutunun ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmak üzere kararın bir örneğinin İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığına (2016/33199 Sor.) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvuruculara müşterek olarak net 36.600 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

F. 239,50 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.714,50 TL yargılama giderinin BAŞVURUCULARA MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/12/2019 tarihinde karar verildi.

Başkan
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

KARŞIOY GEREKÇESİ

Mahkememiz çoğunluğunca, somut olayda yaşam hakkının maddi boyutunun ihlal edilip edilmediği konusunda bir değerlendirme yapılmasına imkân sağlayacak nitelikte yeterli veri bulunmadığı gerekçesiyle, incelemenin sadece yaşam hakkının etkili soruşturma yapma yükümlülüğü boyutu yönünden yapılmasına karar verilmiştir. Aşağıda açıklanan nedenlerle, olayda maddi boyut yönünden inceleme yapılması için yeterli bilgi ve belge bulunduğu kanaatine vardığımdan Sayın Çoğunluğun bu görüşüne katılmıyorum.

Öncelikle, kamu makamları ile başvuruçular arasında, başvuruçuların yakını olan D.K.'nın güvenlik güçleri tarafından gerçekleştirilen bir operasyon sırasında gerçekleşen güç kullanımı nedeniyle öldüğü konusunda ihtilaf bulunmamaktadır. Bununla birlikte başvuruçular ve kamu makamlarının ölümün hangi koşullar altında gerçekleştiğine dair görüşleri farklıdır.

Başvuruçular, yakınlarının güvenlik güçlerinin ölçsüz güç kullanımı sonucu yargısız infaz edilerek öldürüldüğünü, ölüm olayı öncesinde herhangi bir çatışma gerçekleşmediği hâlde yakınlarının güvenlik güçlerince öldürülmesinden sonra olay yerinin operasyonu gerçekleştiren güvenlik güçleri tarafından uygun biçimde kurgulandığını iddia etmektedir.

Buna karşın kamu makamları, güvenlik güçlerinin aldıkları bir ihbar üzerine terör örgütü üyesi oldukları değerlendirilen kişilerin yakalanması amacıyla gerçekleştirdikleri bir operasyon sırasında, uyarılara rağmen teslim olmayan ve güvenlik güçlerine ateş eden başvuruçunun 26.9.2004 tarih ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 25. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile 4.7.1934 tarih ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Selâhiyet Kanunu'nun 16. maddesine dayanarak meşru müdafaa kapsamında silahlı güç kullanıldığı görüşündedir.

Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkı, dokunulmaz ve vazgeçilmez temel bir hak olup Anayasa'nın 5. maddesiyle birlikte değerlendirildiğinde devlete bir takım pozitif ve negatif ödevler yüklediği anlaşılır (Serpil Kerimoğlu ve diğerleri, B. No: 2012/752, 17.9.2013, § 50). Kamu görevlilerinin güç kullanması sonucu gerçekleştiği iddia edilen ölüm olaylarının devletin negatif yükümlülüğü kapsamında incelenmesi gerekir (Cemil Danışman, B. No: 2013/6319, 16.7.2014, § 45). Devletin yaşam hakkına ilişkin negatif yükümlülüğü kapsamında kamusal bir yetkiyle güç kullanan görevlilerin kasıtlı ve hukuka aykırı bir şekilde hiçbir bireyin yaşamına son vermeme ödevi bulunmaktadır (Serpil Kerimoğlu ve diğerleri, § 51).

Anayasa'nın 17. maddesi belli durumlarda kişilere karşı güç kullanılmasına izin vermekteyse de (Cemil Danışman, § 46) Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca kamu görevlilerinin güç kullanımının kanuni dayanağının bulunması, Anayasa'nın 17. maddesinde belirtilen meşru amaçları takip etmesi ve ölçülü olması gerekir.

Öte yandan Anayasa'nın 17. maddesinin son fıkrasında yer alan "zorunlu durumlarda" ibaresi ve Anayasa Mahkemesinin bu konuda daha önce vermiş olduğu kararlar birlikte değerlendirildiğinde güvenlik görevlilerine, ancak Anayasa'da belirtilen amaçlara ulaşmak için başka bir çarenin kalmadığı mutlak zorunlu durumlarda ve orantılı bir biçimde güç kullanmalarına izin verildiği sonucuna ulaşılır (Cemil Danışman, § 50; Nesrin Demir ve diğerleri, B. No: 2014/5785, 29.9.2016, § 113).

Somut olayda 5237 sayılı Kanun'un meşru müdafaya ilişkin 25. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile 2559 sayılı Kanun'unun polisin silah kullanma yetkisine ilişkin 16. maddesinin somut olayda güvenlik güçlerinin silahlı güç kullanmasına yeterli kanuni dayanak teşkil ettiğinde kuşku bulunmamaktadır.

Anayasanın 17. maddesinin son fıkrasında “meşru müdafaa” halinde kamu görevlilerine ölümle sonuçlanan güç kullanabilme izni verilmiştir. Somut olayda kamu makamları tarafından, D.K.’nın silahla ateş etmesi sonrasında güvenlik güçlerinin silahlı güç kullandığı ifade edildiğinden başvurucuya yapılan müdahalenin meşru müdafaa kapsamında meşru amacının bulunduğunu da kabul etmek gerekir.

Son olarak somut olayda ölümle sonuçlanan silahlı güç kullanımının mutlak zorunlu ve orantılı olup olmadığı değerlendirilmelidir.

Başvurucular gerçekte bir çatışma yaşanmadığı hâlde yakınlarının öldürüldüğünü, sonrasında da güvenlik güçlerince olay yerinin ve olayın kurgulandığını ileri sürmüşler ise de buna ilişkin somut bir veri sunamamışlardır.

Somut olayda, kamu makamlarınca, başvurucuların yakını D.K.’nın bir silahlı terör örgütünün gençlik yapılanmasına mensup olduğu ve bu faaliyeti çerçevesinde diğer iki örgüt üyesi ile birlikte güvenlik güçlerine yönelik eylem gerçekleştirme hazırlığı içinde olduğu, örgüt tarafından eylem yapmak için dağdan gönderildiği ve silahlı olduğu bilgisi alınmıştır. Güvenlik güçleri tarafından D.K. ile irtibatlı olduğu ihbar edilen diğer kişiler operasyon yapılan dairenin dışında yakalanmıştır. Sonrasında gecikmesinde sakınca bulunan hâl nedeniyle Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından verilen arama izni ile ihbarda belirtilen adreste bulunan daireye operasyon gerçekleştirilmiştir.

Olay tutanağı ve fezlekeye göre; kapının rızayla açılmaması üzerine güvenlik güçleri tarafından D.K.’nın bulunduğu dairenin kapısı kırılarak açılmaya çalışıldığı sırada içeriden silah kurma mekanizması sesi gelmiş, içeri girilerek D.K. ya ikaz yapıldıktan sonra koridorda ilerlendiği sırada koridorun solundaki odadan D.K. tarafından güvenlik güçlerine ateş edilmiş, güvenlik güçleri tarafından yeniden ikaz yapıldığı hâlde D.K. tarafından tekrar birkaç kez ateş edilmesi üzerine odada yatağı kendisine mevzi yapan D.K. ya teslim olması yönünde ikaz yapılmış, D.K.’nın kendilerine tekrar tabanca doğrultması nedeniyle güvenlik güçleri tarafından D.K. ya ateş edilmiştir. Sonrasında D.K. ya güvenli mesafeden yaklaşıldığında yeniden yanındaki tabancayı almaya teşebbüs ettiği görülünce önce uyarıda bulunulmuş, eylemine devam etmeye çalışması üzerine D.K. ya tekrar ateş edilmiştir.

Olayın ardından gerçekleştirilen D.K.’ya ilişkin otopsi sonucunda tutulan otopsi tutanağında, D.K.’nın vücudunda yirmi beş adet ateşli silah mermi yarası bulunduğu, bunların yirmi birinin tek başına öldürücü nitelikte olduğu, diğer dördünün ise öldürücü nitelikte olmadığı tespit edilmiştir. Rapora göre D.K.’nın baş kısmında bulunan yaraya sebebiyet veren atış bitişiğe yakın atış mesafesinden yapılmıştır. D.K.’nın kıyafetleri üzerinde yapılan kriminal inceleme sonucunda ise hırkasının ön tarafının üzerindeki bir adet mermi deliği ile hırkasının arka tarafındaki on yedi adet mermi deliğinin uzak atış sonucu meydana gelen giriş deliği olduğu belirlenmiştir.

Aynı incelemeye göre D.K.’nın her iki el iç ve dışından alınan svap numunelerinde ve çatışma sırasında D.K.’nın silahından çıkan merminin isabet ettiği belirtilen güvenlik güçlerine ait silah aparatı üzerinde atış artığı tespit edilmiştir.

Öte yandan olay yeri inceleme görevlileri tarafından düzenlenen tutanakta olayın gerçekleştiği yatak odasında çok sayıda mermi kovanı ve mermi çekirdeği bulunduğu, oda kapısı ve duvar üzerindeki iki mermi izin odanın içinden dışına yapılan atış sonucu, oda kapısı üzerindeki sekiz mermi izin ise dışarıdan içeriye yapılan atış sonucu oluştuğu belirtilmiştir. Olay yerinde biri D.K.'nın vücudunun altında olmak üzere toplam üç adet tabanca ele geçirilmiş, yapılan kriminal incelemede olay yerinde ele geçen 3 adet kovan, aynı tipte 1 adet mermi çekirdeği parçası ile aynı çap ve tipte bir adet mermi çekirdeği gömleği parçasının bu tabancalardan birinden atıldığı anlaşılmıştır.

Yukarıda yer verilen bilgi ve belgelerden, alınan ihbarı müteakip güvenlik güçlerince gerçekleştirilen terör operasyonu sırasında D.K. tarafından güvenlik güçlerine yönelik silahla ateş edildiği sonucuna ulaşılmaktadır. Öte yandan, dosyada, operasyon sırasında D.K.'nın yapılan uyarıya rağmen teslim olmayıp güvenlik görevlilerine ateş etmesi üzerine meşru müdafaa kapsamında kendisine silahlı güç kullanıldığının aksini ortaya koyacak başka bir delil de bulunmamaktadır.

Ayrıca D.K.'nın kıyafetlerindeki on sekiz adet mermi deliğinin uzak atış sonucu meydana gelmiş olduğu dikkate alındığında sadece bir yaranın bitişik atışa yakın mesafeden yapılan atış sonucu oluşmuş olması tek başına güvenlik güçlerinin D.K. yı kontrol altına aldıktan sonra gerekmediği halde silahlı güç kullandıkları sonucuna varmaya yeterli değildir.

Son olarak somut olayın koşulları altında kendilerine karşı silah kullanan D.K.yı silahlı güç kullanma dışında bir yöntemle etkisiz hale getirmelerini beklemek güvenlik görevlilerinin hayatlarını riske atmaya neden olabilir. Dolayısıyla güvenlik görevlileri tarafından D.K.ya yönelik silahlı güç kullanımının mutlak zorunlu durumda ve orantılı bir biçimde gerçekleştiğini, yaşam hakkının maddi boyutunun ihlal edilmediğini kabul etmek gerekir. Bu nedenlerle Sayın çoğunluğun yaşam hakkının maddi boyutu yönünden inceleme yapılmasına gerek olmadığı görüşüne katılmıyorum.

Üye
Kadir ÖZKAYA